

ABONAMENTUL:
 Pe un an . . . 28—Cor.
 Pe jumătate an . . . 14—"
 Pe 3 luni . . . 7—"
 Pe o lună . . . 2 10—"
 Numărul popular:
 Pe un an . . . 4—Cor.
 Pe jumătate an . . . 2—"
 Pentru România și
 America . . . 10—franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mania și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 filleri.
 Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

„500 de școli pierdute“

Felul, în adevăr „independent“ și particular, al discuției ce s'a deschis pe tema aceasta, dacă nu e de drept suspect, la tot cazul e neobișnuit. Ci-că nu altceva, decât că marii vinovați ai acestei pierderi sunt comitetul național în primul loc, apoi consistoriile bisericești; și lipsa de interes a diferitelor soiuri de fruntași ai vieții noastre publice.

Trecem peste lecțiile sui generis, date de „independentă“ comitetului național. Motivul acestui cap de acuză contra comitetului național este destul de transparent: comitetul național, „în locul organului de concurență dela Arad“ (asta o doare) trebuia să jertfească, dar n'a jertfit, cele câteva zeci de mii, pentru crearea unei foi pe seama tuturor învățătorilor.

Trecem și peste agresiunile specifice la adresa consistoriilor bisericești, bune — după surata în felul de azi al lor numai pe hârtie. Trecem, pentru că dinadins nu vrem să ne oprim la latură, cum i-am zice, personală (zgândărită cu atâta pasiune din partea „independentei“) a chestiunii. Lucrul de căpetenie e chestia școalelor de sub întrebare.

Am pierdut noi, în adevăr, peste 500 școli, ori ba? Dacă da, din cari pricini a urmat o pierdere atât de grozavă?

Ne impunem aceste întrebări cardinale, pentru că o discuțiune serioasă și loială numai în jurul acestor întrebări se poate purta.

La aceste întrebări vom răspunde pe baza informațiilor ce ni le-am luat de mai înainte și acum în urmă, — nu de dragul polemicii, ci pentru oameni de bine cari ar sta nedumeriți.

Așadar, pro primo, câte școli am pierdut? „Independentă“, urmând inspirației dela „o persoană absolut competentă“, fixează numărul la „peste 500“. Iată cum: 121 școli pierdute în 1908; alte 200 pierdute în 1909; deci de tot 321. Privitor la anii aceștia și-a luat respectiva „persoană“ informațiile din „Dările de seamă“ ale guvernului unguresc.

Despre anii următori însăși „independentă“ afirmă că nu are informații pozitive. De aceea află de bine numai a „deduce“ că am mai pierdut și diferența ce mai trebuia până la suma de „peste 500“ școli pierdute.

„Independentă“ după ce a inventat pe vinovați, îi trebuia, cum se vede, o cifră oribilă de școli pierdute. Numai astfel putea forma capete grele de acuză și să-și afirme firea de a spune lucruri mari, fie și pe conta adevărului.

Reținem deci, întâi de toate, că surata „independentă“ a exagerat numărul școlilor pierdute. Dar nu astfel se discută azi chestii atât de importante și grele, ca cea a școlilor.

Informatorul „independentei“, afară de aceasta nici din alt punct de vedere nu a turnat apă curată în coloanele suratei.

Informația, ce e drept, e scoasă din dările de seamă ale guvernului. Dar de bază s'au luat cifrele școalelor cu limba de propunere românească.

Intre aceste școli însă sunt și de acelea, cari nu stau sub ascultare confesională și cu atât mai puțin sub ceea a comitetului ori partidului național.

Cum stăm deci cu concluziile „independentei“ și cu invinuirea directă a partidului și comitetului național și a consistoriilor bisericești.

Dar „independentă“ s'a mulțumit numai cu cârtirea, cum se vede, pe când, dacă avea durere sinceră pentru cauza culturii neamului și a acelor școli, avea, întâi de toate, să dea publicului său cetitor o informație exactisimă până în amănunte; să stabilească cari factori ori persoane, pentru pierderea căror și căror școli sunt vinovați, și numai atunci să țipe cât o ține gura. Mai presus de toate s'ar fi convenit, ca din prisosul oțelitelor sale înțelepciuni, să vină, în loc de acuze injurioase, cu ideea mântuitoare. Noi cel puțin numai acest rezon al discuțiunii îl cunoaștem de bun și folositor. Spui răului pe nume; ați chiar și pe eventualii vinovați? spune pe nume și leacului, dar nu cârtii!

Din acest punct de vedere surata a rămas datoare, fiindu-i mai ușor a cârți decât a ajuta.

A venit „independentă“, ce e drept, cu o „idee“: comitetul național, în loc de a susține „organul de concurență dela Arad“ (hinc illae lacrimae!) să fi înființat și susținut cu aceleași mijloace un organ pentru învățători. Dar erau salvate peste 500 școli prin înființarea acelui organ? Noi aflăm, că altceva se recerea pentru a susține acele școli.

„Independentă“ se face a nu ști, că pricina pierderii atâtor școli este grozava sărăcie a susținătorilor de școli.

Constatarea aceasta se află în „Darea de seamă“ de pe 1909 pe o pagină (53), pe care informatorul suratei a consultat-o, iar redacția ei o citează expres. Cum de nu a fost observată și spusă pe nume această sărăcie?

Dar, „independentă“ se putea informa, din aceleași „Dări de seamă“ la cari se provoacă și despre altceva, ce nu era permis să peardă din vedere, dacă voia să discute serios și loial o chestie de capitală importanță culturală a neamului nostru. Doar ea însuși a spus-o, că cauza școalelor peste tot este a neamului întreg, nu numai a consistoriilor.

Dările de seamă din chestiune ne spun, că numai în anul 1909 — un singur an — mitropolia gr.-cath. română a pierdut 78 școli cu câte un învățător, iar cea ortodoxă orientală 136 școli cu câte un învățător. Pierderea școlilor cu câte un învățător se explică prin lipsă de mijloace materiale, — atinsă mai sus ca recunoscută de însuși guvernul țării, — deoarece e lucru știut în deobște, că tocmai satele noastre cele mai măruntele au avut și au școli numai cu câte un învățător, pe care acum nu au din ce-l dota conform legii apponnyane, iar statul nu le dă ajutor nefiind școalele în starea recerută de lege în privința edificiului și ajustării. Ce și poate urma altceva, între atari împrejurări, decât capitularea în fața sărăciei!

Am fi avut până acum peste 500 școli pierdute, după „independentă“. Să vedem câte mijloace s'ar fi recerut pentru salvarea lor?

Să vorbim în termenii minimali. Luând de fiecare din cele 500 școli o sumă de 400 cor., pentru repararea localului școlar, iar pentru ajustarea salei de învățământ un minimal de câte

Dela frații macedoneni

de G. Murgoci

Un vis plăcut să ai și să-l vezi realizat, e o faptă ce-ți dă nouă energie și îndemn puternic de viață; din realizarea unui vis însă nasc alte visuri! E nesațiu și aci ca peste tot! Fericitul cu visul realizat sunt eu; să mă ajute D-zeu, să mi-se realizeze și noile visuri ce-mi nasc din simțire și gândul meu entuziast, dar plin de dragoste română.

Un vis aveam de aproape 20 de ani, să văd pe frații noștri macedoneni acasă la ei. De când iubitul și bunul meu profesor de limba română d. Ath. Popescu în cl. VII. a liceului real din Brăila ne învățase cele câteva poezii și proverbe aromânești ce erau prin cărți, încă neacesibile tuturor; de când am întâlnit pe iubii mei colegi aromâni dela șc. normală superioară... de atunci am avut o nouă dorință, din an în an mai manifestă, să văd satele acelea minunate din Pind, să trăesc câteva clipe măcar în cuprinsul modest dar curat și sfânt al păcurarului, să sboresc cu priceputul și harnicul negustor sau meseriaș aromân din Macedonia. Și anul acesta mi-a ajutat D-zeu să petrec împreună cu 30 de tovarăși, două săptămâni în Macedonia.

Au mai fost și alții în Macedonia, mai iscusii ca mine, cu simțirea mai fină poate, cu calitatea de impresie mai întinsă, mai plastică decât aceea a firei mele... dar mă încumet să cred că și eu am avut vibrări de suflet propriu, ca-

racteristice mie; firea oamenilor de acolo, manifestările lor, cunoștințele mele și firea mea au avut puncte de contact pe cari poate nu le-a prins altul.

Eu, forțat de îndeletnicirea mea științifică (de geolog), am cutreerat ani întregi Carpații dela un capăt la altul, am cercetat locurile de peste granițe, din Banat mai ales, din Transilvania, din Serbia și Bulgaria locuita de Români, din Basarabia și ținuturile de peste Nistru... am umblat mult și peste tot mi-a plăcut să-mi cercetez neamul, să caut să-l cunosc și să-l pătrund cât mai bine. În condițiunile în cari se găsește azi Neamul românesc, un geolog român nu e destul să fie numai om de știință; geologul român să nu uite că este mai întâi de toate român și să-și aducă aminte ori unde poposește, „că în afară de ciocan și busolă mai are și o inimă. Carnetul lui să dea loc nu numai însemnărilor pentru pământ, dar și observațiilor pentru Neam. Carnetul propriu pentru neam este însă sufletul firei noastre.

Prin firea mea am putut prinde câte ceva din manifestările neamului românesc în cele 16 veri ce am trăit numai prin munții și prin câmpiile Daciei Traiane. Cu acest bagaj în cuget și în simțire am pornit eu spre Macedonia. Și pot să spun fără nici un pic de exagerare, fără nici o teamă de sugestionare sau exaltare naționalistă, că ceea ce am văzut și am trăit eu acolo, în momentele de petrecere intimă, ferită de amestecul celor oficiali sau celor venetici, scânteerile

de viață curată, adevărată a Macedoneanului a găsit un ecou larg în sufletul meu, un răsunet de cunoaștere și unitate în impresiunile și amintirile ce purtam cu mine de prin alte locuri românești.

La Crașova, în orașelul renumit de frumos, așezat în căldarea aceea mititică, ferit de ochii lumii, am trăit în Vinerea Paștilor ciasuri de o sfântă duiosie și pietate. Acolo am găsit imagini de oameni scumpe sufletului meu, cari îmi aminteau pe neprețuita mea mamă (de fel din țara Bârsei), ca fire și chip, ca vorbă îndulcită și faptă gândită, prin toată viața măsurată și datinele înăscute, îndeplinite în prezua marelui zile a Invierei. Acolo și la Gopeș, alt cuib de munte aromânesc, am găsit alcătuirea bătrânească a gospodăriilor dela Dârstele Brașovului (dârste, piuă, e cuvânt aromânesc), am dormit în saricele și toalele cărărate dela noi, am trăit în mijlocul oamenilor și în case cunoscute mie din copilărie. Am fost la biserică, cum îi zic acolo ca și mocanii noștri, am cetit și cântat întocmai cum cetiau ai mei la Paști, am retrăit viața mea de copil în sânul familiei mele.

Și în altă zi la Bitolia tot așa; mai ales într-o noapte după ce ne-am despărțit de mulți străini de acolo (și chiar de ai noștri), am rămas adunați câțiva, mai toți colegii mei aromâni cu familiile lor. În casa unui prieten (P. P.), cu care acum 17 ani vizitasem Dârstele Brașovului, pe o mătușă a mea cu nume mace-

200 cor., am fi avut trebuință momentană de minimum 300.000, adică trei sute de mii coroane, pe cari să le avem gata pentru a putea face față trebuințelor.

Privind de asigurat din partea parohiilor pentru fiecare din cele 500 de școli suma de câte 500 cor. la salarele fundamentale ale învățătorilor (deși uneori aceste nu ajung nici cifra de 300—400 cor.), s'ar recere după lege, la fiecare din cele 500 de școli, o întregire de câte 500 cor.; laolaltă suma de *minimum 250.000 coroane*.

Încât pentru cvincvenale: socotind că din cei 500 învățători, 100 de inși nu ar avea încă dreptul la cvincvenal; 200 inși ar avea titlu la cvincvenalul I = 40.000 cor.; 100 la cvincv. II = 20.000 cor.; 100 la cvincv. III = 10.000 cor.; 100 la cvincv. IV = 10.000 cor., — pentru acoperirea acestor trebuințe se recere suma de cel puțin 80.000 cor.

Deci în total, pentru trebuințele *momentane* cele 500 școli pierdute ale „independentei” ar fi reclamat cel puțin 630.000 cor. adică șase sute treizeci de mii cor. Către această sumă mai trebuia asigurată, an de an, așadar *în permanență*, cel puțin 330.000 adică trei sute treizeci de mii cor. la întregirea salarelor fundamentale și la cvincvenale, din motivul că statul nu dă ajutoare școlilor necorăspunzătoare ca edificiu și ajustament.

Intrebăm acum: partidul, ori comitetul național, ori conzistoriile bisericesti ori „frunțași” sunt de vină, că neamul nostru e copleșit de sărăcie în așa măsură, de nu poate face față acestor trebuințe ale legii; — ori „independentă” a procedat cu rea credință, pentru a putea făuri acuze? Lăsăm în judecata cetitorului cuminte să-și tragă concluzia.

Noi nu mai continuăm. De am continua cu aceeași măsură de răutate, am răspunde, că susținătorii celor 500 școli au închinat steagul — poatecă — luând pildă dela parohia Arad, în fruntea comitetului căreia stă unul din șefii taberii oțeliților, sub care adică s'a închis o școală românească. (De asta însă tace „independentă”, deși i-se pusese chestiunea în buze?)

Spre încheiere numai două vorbe pentru a caracteriza și mai de aproape atitudinea „independentei”. Scrisese surata în preajma sinoadelor eparhiale, că sinoadele eparhiale și conzistoriile bisericesti au datoria să poarte grijă, pe terenul școlar, de satele rămase acum fără școală și de o educație religioasă și națională a copiilor din atari sate; de catehizarea școlilor străine; de ucenicii de pela meserii.

Consistorul din Arad, în vederea acestor trebuințe, a prezentat sinodului un proiect de regulament pentru organizarea școlilor de Duminecă tocmai cu tendință catihetică; a propus

sinodului urcarea bugetului pentru catehizarea școlilor străine și pentru îngrijirea religioasă și românească a ucenilor, marcând în rapoartele sale trebuințele de acest fel.

Sinodul a încuviințat lucrările și propunerile consistorului.

Și ce credeți: a fost satisfăcută guraliva „independentă”? Nu! Din contră a rămas prea nemulțumită. Ci-că „o discuție mai înălțată asupra vastelor probleme ale învățământului nostru, durere, nu avem de înregistrat. S'au citit rapoarte, exhibite, dar o *discuție roditoare de idei* n'a fost. Nu s'a rostit nici un *discurs mai de samă...*” și așa mai departe.

Ce „discuție mai înălțată” și „roditoare de idei”, avea loc, când sinodul a primit d'a gata material, pe care avea numai să-l ia la cunoștință, dând sancțiune lucrărilor ce i-s'au prezentat?

Apoi cine i-a împedecat pe matadorii „independentei”, prezenți de altfel în sinod, de a mântui neamul de rușine, prin câte un „discurs mai de samă”? Că doară-s oratori „mai de samă!”

O cauză sfântă și mare, cum este și ceea a culturii românești greu rănite prin pierderea de școale, nu se poate scoate la liman prin strigăte de bălcu, bune numai de a aduna lumea în jurul tarabei, nici prin retăcerea celorce trebui să le spui, cu atât mai puțin prin discuții și recriminări la adresa a tot ce constituie un principiu de autoritate și factori de muncă și răspundere în viața noastră publică românească.

În felul acesta, prin tragerea alor tăi în noroi și prin deconcentrarea maselor din jurul căpeteniilor politice, culturale și bisericesti, se face serviciu numai dușmanului comun.

Corruption and Reform in Hungary A study of electoral practice

by

R. W. Seton-Watson
D. Titt (Oxon)

— Urmare —

Szenicz este un cerc electoral cu 2391 alegători, situat în com. Nyira lângă frontiera Moraviei. Toată populația e slovacă, cu excepția unei mâni de oficanți și comercianți jidovi. În ajunul alegerii generale din 1906, Szenicz și satele din apropiere au fost potopite de geandarmii și trupe: cari în ziua alegerii, președintele d. Coloman Szabó (pretore în Holics) taie alegătorilor Slovaci prin cordon militar drumul atât spre urna electorală, cât și spre crășmele satului. Conducătorilor nu li se permite să comunice cu ei, și alegătorii se lasă să aștepte — înainte de

a-și putea da votul — afară de Szenicz până târziu noaptea, fără mâncare și beutură. Și deoarece nu se părea a fi nădejde, ca candidatul să reușească, președinții celor două comisiuni, Szale și Pfauer, s'au apucat să nimicească voturi cu duimul. Cincizecișapte de alegători slovaci au fost respinși pe motivul, că sau au pronunțat numele candidatului greșit, sau iau dat un *nume* de botez greșit, sau au omis ori n'au cunoscut acest nume, sau l-au chemat „Frank” „Frano” Veselovsky, în loc de „Veselovsky Ferencz” (forma maghiară).

Alții au fost respinși chiar și în cazul când nu putea fi chestie de greșeală, în ce privește identitatea persoanei, pentru că numele lor sau vrăsta n'au intrat în listă corect; pe când numele câtorva au fost socotite de terse din listă, pentru că un regisor nebăgător de seamă le-a scris pe linie și nu deasupra liniei. Cu un cuvânt, toate mișelile și manevrările, câteva după litera legii, altele în afară de cadele ei, au fost folosite, pentru răirirea șirurilor alegătorilor slovaci, — cu acel rezultat final, că 326 de alegători slovaci au fost respinși și candidatul maghiar a fost ales cu o majoritate de 141 de voturi. După alegere 214 de alegători, au acuzat pe Szabó de abus cu poziția lui socială și violarea legii, care regulează alegerile. Investigația a fost încredințată d-lui Szále, pretorele districțului vecin Szabolca, care organizase compania electorală în favorul candidatului guvernamental. Avocatului părătorului nu i s'a îngăduit să iee parte la investigație, și d. Szále nici n'a examinat pe Szabó, oficianțul acuzat. De altă parte, i-a succes prin amenințări și alte șiretlicuri să înduplece 86 părători să se retragă dela acțiunea pornită. Restul stătu neclintit, dar procurorul (fiscal) respingând recursul lor, nu s'a sfii să enunțe: *că argumentarea lor nu putea fi luată în socotință, deoarece toți aparțineau partidului slovac* (31).

Alegerea din Szenicz, a fost eclipsată cu totul de cea din cercul slovac vecin, Verbó, în care numărul alegătorilor se urcă numai la 1.552. Baronul George Rudnyánsky, candidatul partidului constituțional avea de contracandidat în numele partidului național slovac pe dr. Iuliu Markovic, un medic slovac vestit din Vág-Ujhely, care a lucrat mai mult ca ori care altul pentru îmbunătățirea sorții țărănimii slovace, prin fundare de bănci sătești, și societăți cooperative, și împotriva bărbătească abuzurilor grozave de cămătărie, practicate de comercianții jidovi din Nord-vestul Ungariei. Din cei 1.522 de alegători, maghiarii nu puteau conta la mai mult de 400 sau 500, socotindu-se aci și cei ademeniți de corupție; și astfel, ca să facă să reușească candidatul lor cu tot prețul, au recurs la mijloace din cale afară drastice. Votarea, trebuie să ne aducem aminte, — se face publică. Așadar, alegătorul e provocat să numească candidatul pentru care votează. „Gyula Markovics” răspunde el. „Gyula? Gyula?” zice președintele, nu există candidat cu numele ăsta. Dăte la o parte. Și alegătorii nefericit, care ar fi trebuit să zică „Markovics Gyula” în loc de „Gyula Markovics”, ș-a perdut votul.

Un altul poate să facă aceeași greșală cu numele său propriu; sau din ignorarea limbii maghiare, să folosească număr greșit la indicarea adresei. Prin acestea și alte tertipuri, alegător după alegător fu respins; toluș la 10 după ameazi după ce toți alegătorii maghiari își dăseră deja votul, candidatul slovac era înainte cu 150 voturi, și cauza lui Rudnyánszky părea desperată. Situația a fost salvată prin o ceată de vagabonzi, cari permitându-li-se să pătrundă în sala de votare, răsturnară masa prezidială și zdro-

31) Vezi verdictul său, tradus în Apendice 27. Acest verdict e destul de caracteristic pentru a cunoaște manoperile d-lui Szále. Dar risc să afirm, că documentul, pe care l-am tipărit în Apendice 29 — verdictul (achitării) date în favorul fostului deputat slovac dr. Veselovsky, pentru calumniile dezonorătoare, cu care-l acuzase dr. Szále — va face o impresie și mai profundă asupra cetitorului. În alte țări o astfel de deciziune ar fi fost fatală pentru cariera oficială a d-lui Szále.

donean, dormisem în sărice, ca pe la el în Avdela, lângă o apă ce mișca o dârste întocmai ca acelea din Pindul lui..., în casa acestui adevărat frate de simțire, am rămas până târziu, până spre ziua cu toții, ciocnind din păhare și doinind din gură. Dacă în fața vinului se dă adevărul, mai mult putem zice, că în fața vinului se cunoaște firea.

Ore întregi am ascultat versul plângător al doamnelor, cari cântau sfășietoare doine aidoma cu cele din Banat și Ardeal. Anii trecuți am studiat mult prin munții Caraș-Severinului însoțit și de alți geologi străini; nu rareori ne-am oprit în loc să ascultăm doinele trăgănite și dureroase în expresiunea lor simplă monotonă, pe cari le cântau cu foc fetele și băieții, ce păziau vitele în munții grănițerești ai Banatului. Acelaș vers, acelaș ton, acelaș trăgănare dureroasă și impresionată, tocmai prin monotonia și simplitatea melodiei, acelaș durere de-ți sfășia inima, dar nespuse de dulce și duioasă, răsuna în odaia prietenului meu aromân. Din guri de doamne de oraș din Macedonia ieșiau aceleași

accente, ca din versul băcițelor poenărene din munții noștri, aceleaș flori de muzică, aceleași întorsături, aceleași simțiri.

Și mi-am zis atunci: Pentru a demonstra unitatea noastră etnică, nu-i nevoie de studii savante filologice, nu-i nevoie de volume colosale de folklor sau de datine și obiceiuri, nu, este un drum mai simplu. Să-ți cunoști mai întâi bine neamul de undeva, de unde ești, dar să-l cunoști bine, și apoi să ai o inimă și un suflet. Și atunci oriunde te vei duce, după un gest, după un oftat, după un vers de cântec, după un răs sau după un bocet, în fine după un semn ce pleacă din inimă, vei cunoaște, de ai și tu inimă, că toți suntem dintr'un aluat, că toți ne tragem dintr'o tulpină și cu toții nu formăm decât un singur neam!

Cât privește despre mine, eu m'am convins de zeci de ori, că sunt d'un neam și mă trag dintr'o tulpină, și sunt de acelaș aluat, ca frații mei dela Pind.

Prăvălie nouă de croitorie pentru bărbați.

Atrag atenția onoratului public asupra prăvăliei mele de croitorie din colțul stradei WEITZER JÁNOS și KAZINCZY, unde țin magazin de stofe de primăvară și vară. Principiul meu va fi, să mulțumesc pe clienții mei prin executarea promptă a comandelor. — Mă rog de binevoitorul sprijin al onoratului public.

Cu stimă

KLEIN FERENCZ, croitor bărbătesc.

biră lampa. La întineric, registrele fură sfâșiate, și alegerea în chipul acesta nimicită.

Foile maghiare, necunoscând împrejurarea, că Markovics era cu voturile, avură nerușinarea să afirme, că turburările au fost înscenate de aderenții lui. O astfel de acuză adăugea numai o nouă insultă la injurie, căci cartierul slovac era afară de sat și încunjurat de trupe și jandarmi, cari păzeau de asemenea și locul de urnă și ar fi putut opri într-o clipită astfel de turburări, de nu cumva li-s'ar fi dat avizul să rămână pasivi.³²⁾

Mai semnificativ decât orice, este faptul, că n'a fost ordonată nici o cercetare și că beșivii bătărași, cari au comis crima, au fost lăsați nepedepsiți.

Cincisprezece zile mai târziu, în 18 Maiu, s'a ținut la Verbó o nouă alegere, fiind președinte protopretorele Szále.

Au fost aduși peste 1200 soldați și 100 jandarmi pentru ținerea ordinii, și în urma unui recurs deal d-lui Hodzsa la ministrul de interne, s'au fost dat instrucții pentru o „alegere curată”.

Trei deputați slovaci (Jehlicka, Juriga și Skycak) au fost izgoniți din cerc din partea jandarmilor, în butul imunității lor.

Grosul grupului alegătorilor slovaci era adunat afară de sat, și lăsat în butul ploaiei, afară pe câmp, până noaptea târziu, încunjurat de o trupă numeroasă de soldați. Nu li-s'a dat bărbăți din partida lor (marshalls) ci lăsați pradă unui cortez maghiar, care trase pe sfoară înaintea unei comisuni electorale fictive peste 150 țărani, care dădură toți votul, fără a putea descoperi apucătura.

Candidatul slovac auzind despre aceasta de cu vreme, îi adună încă odată și-i aduse la adevarată urnă, dar numai ca să audă, că Szále refuza în chipul cel mai categoric să-i primească iarăși.

Într'aceea voturile se anulau pe motivele cele mai neînsemnate cu ridicata. Toți, cari nu puteau da corect pe ungurește, numele, vrâsta și adresa candidatului, erau numai decât respinși și candidatul slovac despoiat în chipul acesta de aproape 700 voturi. Bărbatul de încredere al d-rului Marcovici a fost schimbat nu mai puțin de șase-ori, și în cele două ceasuri din urmă n'a fost de față nici un bărbat de încredere slovac, așa, că grupuri întregi din partizanii lui Markovici au fost trecute în listă în favorul contra-candidatului!

În chipul acesta o majoritate absolută certă de peste 200 voturi pentru Marcovici, a fost redusă la minoritate și Rudnyánszky declarat de ales cu 95 voturi. Nemulțumite numai cu învingerea, autoritățile au pornit acțiune judecătorească contra multor țărani, pentru că în ziua alegerii au purtat steag alb — o veche datină, care înseamnă, că țărani, cărora aparține steagul, vor să voteze ca un singur om pentru un singur candidat determinat. Pastorul lutheran din Krajna și k țărani au fost osândiți la 10 zile închisoare și 150 coroane muletă, unul fiecare, iar alți cinci la 7 zile și 100 cor. unul fiecare. Asta e istoricul acestei alegeri minunate, care amenință să despoaie pe Coloman Tisza și pe Bánffy de laurii

³²⁾ Pe timpul alegerilor s'a nimerit să fie în Budapesta, și ziarul, ce l-am cumpărat ziua următoare, conținea acest raport despre incident: „La 10 p. m. Iuliu Markovics (naționalist) avea 494 voturi, George Rudnyánszky (const.) 349. Mulțumită agitației neînfrânate a partidului național, s'a născut înaintea comisunii a doua, ceartă. Lampa de petrol, fu răsturnată pe lista electorală a partidului constituțional. După trecerea panicei generale, Zoher, președintele de alegere, a anulat alegerea. (Vezi „Magyar Hirlap”, 4 Maiu 1906) Și asta a fost tipărit cu tipariu comun, între o mulțime nenumărată de alte știri electorale, ca și când o astfel de întâmplare ar fi un ce de toate zilele. În alte țări, s'ar fi umplut coloane întregi cu detalii senzaționale și proteste de indignare: în Ungaria nu a fost socotit vrednic de nici un comentariu din partea redacțiilor. Decât această indiferență nefirească, nici că am putea găsi o probă mai evidentă despre corupția dominantă.

câștigați și arată, că guvernul coaliționist e un vrednic campion a tradiției „liberale” maghiare.³³⁾

Corupția pe toată linia, a fost pururea recunoscută în Ungaria, ca un mijloc politic de prima importanță, și a fost baza sistemului de corupție radicală, căruia partidul liberal a avut să-i mulțumească cei 38 ani de putere. În anii trecuți alegătorilor li-se dădea mereu mâncare și beaură zile întregi, câteodată săptămâni înainte de ziua alegerii; și banii, cari în Anglia se folosesc pentru închirierea halelor, și inundarea țării cu pamflete și foi volante, în Ungaria se folosesc pentru potolirea nesațului. Și cu toate că la alegerile din 1901, 1905 și 1906 pentru salvarea aparenței s'ar părea, că au fost mai rezervați, totuși corupția prinde rădăcini adânci ca niciodată, și în cercurile nemaghiare nici o apucătură nu e socotită de prea josnică sau de disprețuit, ca să se asigure învingerea candidatului „patriot”.

Proporția mare a cercurilor fără contracandidat e datorită în mare parte tranșacțiilor previi bănești, mai cu samă când numărul alegătorilor este restrâns; și se zvoneste, că nu puțini deputați speculează înainte cu salariul lor de deputat.

Dar fie cum o fi, e cert, că o mare parte din alegători își capătă plata lor, și chiar și astăzi în multe comitate alegerea e socotită de bun prilej de-a câștiga beaură în cinste. De corupție nu e legată nota rușinei, și succesul ei prea adeseori e privit cu invidie și admirație. De fapt se susține, că anumite cercuri electorale se razimă pentru repararea deficitului sau acumularea de av-ri noi, pe campania electorală periodică.

E drept, că d. Coloman Széll a adus în 1899 o lege detaliată contra corupției și abuzurilor electorale, ca o reacțiune față de violența și matrapazlăcurile regimului baronului Bánffy; dar și această lege, ca atâtea altele în Ungaria, a rămas în partea cea mai mare simplu decor. Vina, pentru această împrejurare, nu e a dlui Széll, care probabil a fost di-gustat din suflet de excesele antecesorilor săi, ci a administrației corupte contra căreia luptă orice maghiar cult; și până când cea din urmă nu e reformată în chip radical, nu putem aștepta multă îndreptare în ce privește puritatea alegerilor.

Nimic nu ne luminează mai bine asupra corupției dominante, a sistemului electoral și administrației, decât lanțul nelegalităților monstruoase, contra cărora legea pomenită din 1899 socotește de cuvință să pășească cu energie. Așa spre ex. o alegere e declarată de nulă în următoarele cazuri (fac numai o selecție a lor):

(1) Dacă un oficial public instruiază pe un alegător, care e subordonat lui, cum să voteze, sau influențează votarea lui prin promisiuni sau amenințări sau alt abuz al puterii sale oficiale (§ 3 al. 11 a).

(2) Dacă jandarmii sau trupele sunt folosite pentru provocarea, adunarea și escortarea alegătorilor; apoi cu gândul de a-i aduce la urnă sau de a-i împiedeca. (§ 3 11 c).

(Va urma)

Ministrul de războiu și șeful statului major. Ziarul „Grazer Tagepost” primește știrea, că între ministrul comun de războiu și între șeful statului major există divergențe de păreri în chestia reformei militare. Conrad, șeful statului major adevărat cere mai multe manevre și de mai lungă durată, contrar dispozițiilor cuprinse în reforma militară, iar baronul Schönaich cu atât mai tare ține la punctul lui de vedere, deoarece nu voește să desavueze pe ministrul de honvezi austriac, care în conțelegere cu el, cu ministrul de războiu, făcuse promisiuni obligatoare în parlamentul austriac cu privire la numă-

³³⁾ Intenționat am lăsat această frază, așa cum a apărut în „Probleme de rasă în Ungaria”. Cătorii volumului de față vor fi de acord cu mine în constatarea, că alegerile din 1910 au eclipsat cu totul orice succese anterioare.

rul și micșorarea timpului manevrelor. În timpul cel mai apropiat dispozițiile reformei militare cu privire la manevre vor fi supuse desbaterei într'un consiliu de miniștri, la care conferință vor lua parte, amândoi prim-miniștri, ministrul comun de războiu, amândoi miniștri ai apărării țării și șeful statului major.

Ministrul Lukács la M. Sa. Din Budapesta primim știrea, că azi la orele 10 a. m. ministrul de finanțe Lukács, ministrul interimar al comerțului, s'a prezentat în audiență specială la M. Sa împăratul care de prezent petrece la Gödöllő. După o audiență de-o oră, în care ministrul a raportat M. Sale chestii de-ale ambelor ministere, ministrul s'a reîntors la Budapesta.

Prelungirea provizoriului băncii comune. D'n Viena primim știrea, că amândouă guvernele au prelungit până la sfârșitul anului curent termenul acordului provizoriu făcut cu banca austro-ungară, care termen era să fie scadent cu sfârșitul lui Maiu, de oar. ce în situația politică actuală austriacă se crede, că Reichsrathul numai târziu la toamnă va putea să se ocupe cu proiectul băncii.

Acordul a fost iscălit ieri în Viena de reprezentanții guvernului austriac, iar guvernul ungar și-a dat învoirea în scris la aceasta.

Sedința comisiei de imunitate a Camerei. În sedința sa de ieri comisia de imunitate a Camerei ungare a hotărât să propună Camerei suspendarea imunității, pentru șapte cazuri, a deputatului naționalist, a d-lui dr. Nicolae Șerban, iar față de deputatul naționalist dr. Ștefan C. Pop comisia aceasta a hotărât să amâne pertractarea acestei cauze.

Cauza d-lui dr. Ștefan C. Pop se derivă dela organizarea partidului național român, când se știe, în Arad funcționa un comitet de organizare a partidului. Comitetul acesta ținuse o ședință în Arad pentru care poliția pe motiv, că ea n'a fost anunțată poliției, a pedepsit pe d-nii dr. Mihail Velicic, dr. Ștefan C. Pop și dr. Ioan Suci.

La pertractarea de ieri a comisiei de imunitate d. dr. Ștefan C. Pop s'a apărat și a pledat, că de oarece ministrul de justiție actual dr. Székely a declarat, că participarea la conferințe de partid nu constituie irasgresiune, și că acestea nu trebuiesc anunțate oficios administrației, — a cerut să fie respinsă cererea nedreaptă a administrației Aradului.

Domnul dr. Șt. C. Pop a cerut totodată și prescrierea excepțiilor, de oarece dela înmânarea înștiințării până la rugarea autorității administrative a trecut un an.

Comisia de imunitate luând în considerare apărarea d-lui dr. Ștefan C. Pop, a amânat aducerea hotărârii în cauza extradării d-sale.

Consistorul superior bisericesc în România. Luni, în 2 Maiu se deschide Consistorul superior bisericesc în sesiunea de primăvară. După închiderea lui urmează deschiderea Sfântului Sinod.

Se știe ce groaznic conflict s'a născut în sânul bisericii românești din Regat din cauza acestei noi instituții, creiată de fostul ministru al cultelor, liberal, d. Spiru Haret. Acest conflict durează de doi ani și acum se află într-o fază mai aprigă, decât tot'auna.

El a adus desbinarea între membri Sfântului Sinod și a avut ca urmare ridicarea cunoscutelor acuzațiuni contra Primatului țării de către Episcopul de Roman și de cei trei preoți.

Lumea întreagă din Regat așteaptă cu îngrijorare desfășurarea evenimentelor în această sesiune a Sfântului Sinod.

Se prevede atitudinea statornică a Episcopului de Roman și ridicarea din nou a acuza-

Mijlocește bani

pe ipotecă, amortisare
și cu cambii pe moșii, ori
case de chirie, sub condițiile
:: cele mai favorabile ::

Sucs F. Vilmos

Arad, Karolina-utca nr. 8.

□ Casă proprie lângă filiala poștală. □

țiunilor. Așezeni e cunoscut, că cei trei preoți continuă să agite conflictul, cerând satisfacțiune. E cunoscut faptul, că cei trei preoți au întemeiat un ziar de luptă bisericească „România Creștină” și că directorul și primul redactor al acestui ziar au străbătut sărbătorile Paștelui Bucovina și Ardealul, făcând ca chestia bisericească din România să fie cunoscută și peste hotare.

În Nr. 20 al „României Creștine” sunt publicate o serie de interviewuri cu profesorii facultății de teologie din Cernăuți, al căror punct de vedere este defavorabil legii Consistorului superior bisericesc. Lucrul acesta a făcut o mare senzație în țară și contribuie și mai mult la agravarea conflictului bisericesc. Nu se știe, care va fi atitudinea guvernului conservator, cu atât mai mult, cu cât actualul Ministru al cultelor, d. C. Arion, a fost întotdeauna mare admirator al P. S. Episcopului de Roman.

Bucovina. Alegerile pentru dieta provincială s'au terminat la 10 Mai n., cu cei din curia proprietății mari. Au fost aleși aci: 6 Români, toți membri ai partidului național român, iar în cercurile străine: 4 Poloni, 4 Ovrei, 1 Rutean. Și anume:

La I-ul corp electoral, unde aparține consistorul metropolitan și mănăstirile Dragomirna, Putna, Sucevița, este ales d. consilier consistorial *Dionis cavalier de Bejan*.

La al II-lea, unde votează clerul superior ortodox de naționalitate română (298 alegători) pâr. dr. *Ipolit Tarnavski* a primit 278 din 282 voturi date.

La al IV-lea corp electoral, marii proprietari români au 4 mandate; au fost aleși cu unanimitate d-ții:

Constantin cavalier de Popovici-Nicolifă,
Nicolae cavalier de Flondor,
V. cavalier de Pruncul și
Constantin baron de Hormuzaki,
membri ai partidului național român.

Astfel prima dietă a Bucovinei aleasă după regulamentul nou bazat pe cadastrul național, numără 63 deputați (61 aleși și 2 numiți de drept: I. P. S. Sa dr. *Vladimir de Repta* și rectorul universității), după naționalitate:

22 (23) Români (13 membri ai partidului național; 9 democrați; I. P. S. Sa Vladimir).
17 Ruteni (16 Ruteni-tineri, 1 democrat).
6 (7) Germani (1 progresist, 4 naționaliști, 1 creștin-social, rectorul univ).
10 Ovrei (8 naționaliști, 2 liberali).
6 Poloni.

Dieta se va constitui la sfârșitul lui Iulie, probabil sub conducerea baronului C. de Hormuzaki.

Succesul naționalităților este a se mulțumi exemplarei buneînțelegeri, care a unit pe toți Români vrednici.

Din Rusia. Camera Rusiei începe a fi teatrul senzațiilor.

După interpelația adresată lui Stolypin în chestia introducerii curiilor naționale în guvernamele din vest, s'a adresat o altă interpelație ministrului de justiție, care e fără păreche în zilele noastre.

E vorba de superstiția unor secte evreești, cari ar ucide copiii creștini și ar întrebuița sângele lor pentru scopuri rituale.

Partidul din dreapta a întemeiat o interpelație de felul acesta prin deputatul Sanyslowski. Întrebă ministrul de interne, că are cunoștință, că în Rusia este o sectă a Ovreilor, cari întrebuițeau la ritualul lor sânge creștin și spre acest scop au ucis anul acesta în luna Martie în Kiew un băiat cu numele Iuschtschinski? Dacă are cunoștință ce măsuri a luat pentru eruirea și pedepsirea criminalilor? În interpelație se mai afirmă, că omorurile comise pentru scopuri rituale din partea Ovreilor sunt dovedite prin nenumărate acte de ale tribunalelor rusești.

Reprezentantul ministrului de justiție declară în răspunsul său, că s'au luat deja toate măsurile pentru stabilirea adevărului în cazul băiatului din Kiew. Ministrul de justiție a însărcinat pe prim-procurorul curții de apel din Kiew să conducă însuși investigarea.

La discuție iau parte mai mulți deputați, între cari cei din dreapta pretind, cazurile anunțate să se cerceteze cu cea mai minuțioasă vigoare, ca să se stărpească odată aceasta sectă dușmană nu numai poporului rusesc, ci omeniei întregi. Tot acești deputați se silesc să arate în cuvântările lor, că prin interpelația în chestie nu se acuză toată Ovreimea, ci numai secta criminală, care se dă la astfel de fapte. Partidul cadeților și social-democraților însă iau poziție contra interpelației, pe care n'o văd motivată în deajuns.

În urma acestora urgența interpelației este cu 108 contra 93 voturi respinsă și se predă numai unei comisii, care s'o cerceteze cu deamănuntul și să facă apoi raport Camerei. Votul de neîncredere dat deunăzi lui Stolypin n'a schimbat întru nimic părerea țarului asupra prim-ministrului. Țarul l'a asigurat din nou pe Stolypin despre încrederea sa și în votul Camerei nu vede decât munca de subminare a unor deputați antidinastici.

Revoluția din Mexico. După telegrame sosite din America, guvernul Statelor-Unite a recunoscut partidul rebelilor ca partid răsboinic. Aceasta din motivul, că rebelii au aprins orașul Juarez și au proclamat un nou guvern. Rebelii s'au înarmat acum și mai bine, cu arme bune și sunt provăzuți cu munițiuni în belșug pe vremea mai îndelungată.

Șeful rebelilor Madero a compus după ocuparea orașului Juarez un nou guvern, în care ministerul de externe este reprezentat prin Gomez. Madero ține și acum la condiția primă pentru pace, ca Diaz să-și dea demisia. Numai după aceasta se vor putea reîncheia tratativele de pace.

În Vashington s'a ținut o consfătuire în localul ambasadei americane, la care au participat toți reprezentanții puterilor străine. Obiectul conferenței a fost constituirea unei legi și aflarea unei modalități întru apărarea străinilor din Mexico.

Conferința a comunicat planul ei și ministrului de externe mexican de la Barra.

Revoluția din Maroc. Trupele franceze au suferit mai multe înfrângeri din partea însurgenților.

Un număr mare de cămile încărcate cu muniții bogate au căzut pradă în mâinile lor. Între muniții se afla și o sumă mare de bani. În urma aceasta se grăbesc trupe franceze întru ajutorul generalului Moinier. În multe regiuni s'a dat de numele mai multor agenți străini, cari au ițtrigat diferitele ginți la răscoală. Ultimele evenimente vor servi poate ca pretext, ca și trupele spaniole să intre activitate.

Serbările de încoronare engleze. Împăratul Wilhelm pleacă Sâmbătă din Wiesbaden la Londra. Cea dintâi serbare din prilejul încoronării este deschiderea unei expoziții, care arată toate progresele uriașe ale Angliei pe teren industrial, comercial și economic. Mai interesante sunt tablourile, cari reprezintă legătura Angliei cu coloniile ei. Expoziția a fost deschisă în palatul de cristal, la care a asistat și părechea regală și prințul de Wales.

Parlamentul ungar

Ședința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 13 Maiu.

Ședința se începe la orele 10¹/₄ a. m.

Prezidează *Ludovic Návay*.

După verificarea protocolului ședinței trecute **Emeric Haydin**, raportorul comisiei administrative a prezentat raportul acestei comisii despre contractul Pool, împreună cu propunerea specială a deputatului Szmrecsányi.

Bugetul ministerului de honvezi

Bar. **Edmund Solymossy**, raportor: Honvezimea ungurească arată un progres stabil, așa că cu demnitate formează partea întregitoare a armatei comune. Armamentul honvezimei trebuie reînnoit cu totul. Solda ce se dă ostașilor de rând face aproape 44 mii coroane. Muniția și ajustarea ostașilor de rând azi costă mai mult, ca mai înainte, deoarece totul s'a scumpit.

Ministrul voiește să îmbunătățească împrejurările de locuit și să ușureze formarea de familii a subofițerilor. Plusul de cheltueli obvine mai cu seamă dela dezvoltarea armelor, munițiilor și a altor ajustări, etc. Lefurile medicilor militari trebuie regulate, de oare ce pe lângă leașa puțină de azi foarte puțini îmbrățișează această carieră. Ministrul e de părere, că chestia aceasta se va putea rezolvi, dacă se sistează 20 posturi de medici de regiment și medicilor de regiment să li-se dea cai.

Roagă primirea bugetului resortului de honvezi. (Să trăiască! Să trăiască!)

Bela Kelemen (kossuthist): Din principiu nu primește bugetul ministerului de honvezi, de oare ce pretinde să se înființeze armată absolut independentă ungurească.

Prezintă un proiect de rezoluție, în care cere, ca parlamentul să roage toate parlamentele statelor europene, ca în cercul lor de activitate să promoveze limitarea înarmărilor treptate. (Aprobări în stânga.)

În numele partidului kossuthist declară, că nu primește bugetul.

Ședința se suspendă pe 5 m.

După redeschiderea ședinței ia cuvântul **S. Bakonyi**, care în numele partidului justhrist declară, că aprobă propunerea lui Kelemen. Nu primește bugetul.

Cronica feminină.

O scrisoare din inimă

(Cătră toate surorile. O pot ceti și bărbații)

Despre rolul și menirea femeiei am cetit multe. Și bune și rele. Și lucruri noi și lucruri banale. E o temă, pe cât de arzătoare, pe atât de comună. Pentrucă o femeie întru adevărat bună, și fără multă vorbă și fără mult scris și fără povețe și învățături, își îndeplinește perfect misiunea: o conduce instinctul.

Ei, dar care este acest instinct, primordial, înăscut femeiei și legat de felul și ființa ei?! Răspunsul acestei întrebări mi-e și tema și deslegarea temei totodată.

Iar răspunsul și deslegarea prin urmare, e cât se poate de simplă. Ajunge o singură vorbă, iar vorba aceasta e: *dragostea*.

Și nu-i așa?! Considerând puterea nemărginită a dragostei, pururea făcătoarei de minuni — atunci, când femeia o va exercita, în toată larga și mult încăpătoreala ei concepțiune, nu-i așa, că rolul ei este îndeplinit?! Doar lumea întregă crede azi, cum a nădăduț din

PRIMA FABRICĂ DE TRĂSURI DE PE CÂMPIE.

Fabrica lui Hodács János jun. în Szeged

Felsőváros, strada Kistisza nr. 4. (Continarea stradei Maros).

! Asortiment stabil de mai mult de cât 40 bucăți ! calese diferite la dispoziție. ! Telefon 439. Prețurile se trimit grătuit ! și francat. !

vecii vecilor, că izbândirea dragostei, va fi realizarea idealului.

Iar firea femeiei, nu, *ființa ei întreagă*, nu este altceva, decât o țesătură fină, mai fină decât țesătura mătasei, mai subțire și mai ușoară decât tortul paiangenului — e o țesătură din dragoste și din iertare. Dar s'o recunoaștem cu toatele, tocmai fiindcă e atât de fină și de ușoară — e și mai subredă și decât tortul paiangenului și decât firicelul mătasei.

Dar e incontestabilă dragoste și iertare firea ei, iar pornirea sufletului și a ființei ei întregi, e pornire spre bine numai și spre ideal. Câte imi veți contesta acest adevăr, ce pare vanitate femească poate, gândiți-vă la visările voastre de fete numai, la visurile acelea albastre, senine cari singure ar putea fi doar oglinda picăturilor de rouă ai sufletului de fecioară.

Și dacă n'aș fi femeie română și n'aș simți necesitatea să scriu actualitate, aș încheia aci, zicându-vă poate atât numai: *femeilor iubii numai, dar cu toată curățenia albă a inimii voastre — și v'ați împlinit datorința*. Pentru că nimic nu-i mai absolut decât dragostea, și nimic mai de răsunet decât dragostea.

Ei, dar m'am născut româncă. Și mă trudește deslegarea unei taine, răspunsul unei întrebări. Și de aceea continuu.

Cum se face la adeca, că noi, femeile române, inezstrate dela fire poate cu dragoste, dacă nu mai mult, dar tot atât de minuni făcătoare, ca și femeile oricărui alt neam din lume, cum se poate, ca noi să privim tăcute la întreaga nenorocita ceartă și zavistie, ce fatal slăbește puterile neamului nostru, hărțuindu-ni-se bărbații și frații, copiii și părinții și consumându-și nobilă parte a puterilor lor în cea mai stearpă îndușmănire, câtă vreme neamul acesta are lipsă de cea mai încrezătoare dragoste?!

Și vedeți voi, doar noi îi cunoaștem mai bine și pe bărbați și pe frați și părinți și copii, că doar sânge din sângele lor și ei și cu toții un suflet suntem și o simțire și doar noi îi pătrundem mai deslușit, că toți sunt ei buni și cu toții jertfitori pentru binele neamului.

De ce se ceartă dar totuși?! Și de ce îi lăsăm noi să se certe?

Vedeți voi, aci zace taina, care vreau s'o desleg.

Eu nu mă pricep la politică, ea în mare parte-i minciună, eu sunt femeie și menirea mea e iubirea, iar iubirea e adevărul.

Și prin iubire vreau să caut și să aflu deslegarea tainei.

Contrazică-mă oricine, dar eu susțin, că femeia după firea ei e mai predispusă spre dragoste, decât spre ură. Dar iarăș oricui i-o conced, să ne arunce nouă, femeilor de astăzi în față, că noi atunci, când bărbatul, ori tata, ori fratele, ori băiatul nostru urește, ne atașăm lor, urgisând mai potențat decât ei, băta stimulându-i chiar la ură.

Și vedeți, chiar aci zace răul, căci ni-e păcatul.

Dacă ni-se hărțuesc bărbații, după rostul logic al politiceii, pe ei îi putem poate înțelege, deși hărțuiala lor n'o putem nici logic aproba. Ei sunt doar acei ce pe seama noastră căștigă pâinea de toate zilele. Ei sunt purtătorii greului vieții și a viitorului. Și în lupta aceasta ei pot fi orbiți adesea de patina grijei și de grija pătimirii noastre. Iar orbiți fiind, vor fi nedrepti. Căci în lupta pentru pâine se ciocnesc interesele, iar interesul pângărește adesea curățenia logiceii și nu are în fură rostul. Și de aceea îndemnul hărțuiei lor îl putem resimți, dar nu putem nici când consimți cu el.

Noi stăm departe de luptă. De lupta individuală, ori socială, ori politică a bărbaților noștri. Bine că rezultatul ei ne privește. Dar totuși nu ne privește de-adreptul. Și nu ni-e în joc un factor important: *vanitatea personală*.

Și chiar de aceea, dacă a avut rol cândva femeia română în lupta bărbaților, acum i-se impune în mod imperios. E doară lupta artagului între frați, ce se poartă la noi azi. Si avem pildă din vechime, din istoria vechilor Romani chiar — *când cu lupta Sabiniilor cu Romanii* — că ce e menirea femeiei: *impăcarea fraților*.

Și eu chiar de aceea zic, că rolul nostru de astăzi, de mâne și de viitor nu poate să fie altul, decât imblânzirea luptei bărbaților noștri, când o poartă ei între ei, îmbrăca rea ei, când se înceară de-a valma — și aprinde ea ei, neimpăcată, când vor sta față în față cu dușmanul comun.

Iubite surori! Ce ne va costa pe noi, dacă le vom spune acelor cari ne ocrotesc, văzându-i că de grija noastră, li se încrețește fruntea și de primejduirea liniștii noastre, li se încheiește pumnii, ce ne va costa, dacă le vom zice, *că de dragul păcii între frați, am ști să suferim totul, iar pentru urgia dușmanului, am ști să jertfim totul*: pentru că totul, ori bun, ori rău, noi îl resimțim nu ca al nostru, ci ca al întregului neam. Iar noi chiar femeii fiind și tocmai fiindcă femeii suntem, pentru neam trăim și pentru viitor, *căci în noi zace doar taina sfântă a tuturor celor, cari va să vină. Noi suntem doar dragostea — și dragostea e viitorul*.

Iar când le vom spune astfel bărbatilor, fraților, părinților și copiilor noștri, credeți voi, că n'o să provocăm și pacea și interesele și izbânda idealului neamului nostru?!

Așadar faceți cu toate apostolatul dragostei și al păcii totdeauna și ori unde veți fi — și v'ați împlinit misiunea de femeie — *misiunea femeii române, azi și întotdeauna de cu bună-seamă!*

Să-mi răspundeți!

Doina.

CORESPONDENȚE DIN ȚARĂ

Sfințirea bisericii rom. gr. or. din Uzdin

Sâmbătă în 6 Maiu a. c. ziua sf. Gheorghe dimineața la 6 ore se pregăteau lucruri extraordinare în frunțașă comună românească a Bănațului, Uzdin (Ozora) ce formează cu locuitorii ei de 6000 o insulă în marea ocean sârbesc. Un șir lung de călăreți și trăsuri precum și o mulțime de pedestri, toți îmbrăcați în haine sărbătorești pornise spre gara drumului ferat pentru a primi pe marele și iubitul lor Arhieru, pe Prea sf. Domn Episcop dr. E. Miron Cristea, care venia să sfințească biserica pompoasă din comună.

La 7 ore dimineața sună signalul trenului, care intră în gară și din care pe lângă strigate entusiastice „Să trăiască“, P. S. Sa se scoboară în popor. Părintele Iancu Milu în numele comunei bisericesti, primptorele Zsiros în numele comunității politice, iar doamna Letiția dr. Obadeanu îmbrăcată în pitorescul costum național în numele femeilor române prin o vorbire acomodată și predarea unui minunat mănunchiu de flori, bineventează pe marele Arhieru.

P. S. Sa adânc impresionat mulțumește pentru cordiala primire și cortegiul pleacă, călăreții poștați în șiruri pe lângă trăsurile împodobite cu țesături românești parcurgând porțile triumfale provăzute cu inscripțiile: „Bine e cuvântat celce vine în numele Domnului“ și „Binecuvântă stăpâne“ și încunjurând prin stradele principale, teritoriul, ce formează în mijlocul satului în extensiune de 8 jug. proprietatea bisericeii și pe care e clădită biserica, — ajunge la casele părintelui Conopan, unde P. S. Sa a fost primit din partea comitetului bisericesc.

La ora 8^{1/2} preoții în ornate bisericesti cu prapori au învitat pe P. S. Sa la biserică.

Înainte bisericii cu ceremoniile prescise s'a sfințit apa și biserica, fiind Arhierul asistat de P. C. Sa d. arhimandrit Musta, de protopopii Miclea și Oprea, parohii locali și diaconii dr. Mihaesc. și Saberca.

Terminându-se ceremonia aceasta, s'a început liturgia în decursul căreia s'a sfințit noul protopop M. Gașpar de preot.

La finea liturgiei P. S. Sa a ținut o cuvântare înalțătoare instructivă, plină de învățături și povețe, ilustrată cu exemple din viața practică, pe care a o recapitula e imposibil.

La ora 2 a avut loc banchetul în otelul comunal unde P. S. Sa a ridicat primul toast pentru Majestatea Sa regele, protopopul Miclea pentru P. S. Sa, Milu pentru Arhimandrit și așa mai departe.

La 7 ore seara P. S. Sa împreună cu suita sa a fost oaspele părintelui Conopan de unde au luat cu toții apoi parte la Concertul ce l'a dat Reuniunea de cântări din Lugoj. Atât concertul cât și cântările executate de corul maestrului Vidu, au succes peste așteptare.

Seara P. S. Sa să hotărise a cerceta în ziua următoare și orașul Becicherecul-mare, unde Duminecă la 9 ore a. m. sosind cu trenul a făcut vizita oficioasă la Comitele suprem, Vice-comitele și protonotarul, apoi cercetând împreună cu suita pe avocatul dr. Pavel Obadeanu a fost oaspele acestuia, unde în casa a-

ceasta ospitală a petrecut timpul până la plecarea trenului la care a fost petrecut de mica colonie românească din acel oraș fiind viu aclamat și lăsând cele mai bune și frumoase impresii.

Un participant.

Scrisori din București

Rezultatul ultimelor alegeri parțiale — Congresul anual al Ligei Culturale — Activitatea rodnică a acestei instituții

București, 28 Aprilie st. v. — La alegerile parțiale de eri pentru colegiul al doilea de Cameră a reușit la Tutova, d. Gr. Vasile, liberal, iar la București d. C. Hiotu, conservator.

Astfel acum în Cameră sunt 24 de opozanți. De oarece însă e probabil, că la balotajul de Lunii va reuși la T.-Severin d. Ilariu Ivoranu, candidatul liberal, care la primul scrutin a avut 51 de voturi mai mult decât candidatul conservator, se poate spune, că opoziția are 25 de reprezentanți în Cameră.

Dintre aceștia, 11 sunt conservatori-democrați și 14 liberali.

Intrarea d-lui Costinescu în Cameră e privită cu simpatie de toate cercurile de oarece prezența d-sale acolo va spori interesul asupra discuțiilor din adunarea deputaților, interes, care de data asta, până acum, se contrase mai mult asupra desbaterilor din Senat, unde opoziția e reprezentată prin cei mai de seamă membri ai opoziției.

Dintre fruntași politici în opoziție, avem în Cameră pe d-nii Take Ionescu, Em. Costinescu, V. S. Morțun și I. G. Duca.

Deși căldurile au început să ne amenințe cu dogoreli sahariene, deși sesiunea parlamentară s'a închis, deși nici o chestiune mai importantă nu agită partidele noastre politice în momentul de față (chiar guvernul a amânat pentru la toamnă realizarea celor mai de seamă puncte din program), totuș campania politică din anul acesta nu se poate considera ca încheiată și nici nu se va încheia așa curând.

Cauza? Ultimele alegeri parțiale nu au fost... cel din urmă. Prin numirea d-lui Mängea secretar general al ministrului de finanțe s'a mai declarat vacant un loc de deputat la colegiul al II-lea de Ilfov. Prin urmare în lunie vom avea iar alegeri.

Dela o vreme, oamenii noștri politici caută să nu scape nici o ocazie de a combate căldurile caniculare din Maiu și lunie prin friguri electorale. De altfel, sunt binevenite alegerile din lunie mai ales pentru... dușurile pe cari partidele politice obișnuiesc să și le administreze reciproc în timpul campaniilor electorale.

La 21 și 22 Maiu are loc congresul anual al Ligei pentru unitatea culturală a tuturor Românilor. Anul acesta — în baza hotărârei congresului din 1910 care a avut loc la Ploiești — Congresul Ligei se va ține la Craiova.

Probabil că va fi prezidat tot de d. Virgil Arion, care este președintele comitetului central al Ligei. Darea de seamă o face d. Nicolae Iorga, secretarul general al comitetului central.

Deși cifrele exacte nu le posedăm, putem anticipa că această dare de seamă, ca și cea din anul trecut, va stârni o plăcută surprindere congresiștilor, prin activitatea largă și rodnică desfășurată în cursul anului expirat de comitetul central al acestei instituții de cultură.

De altfel, de când d. Nicolae Iorga a fost ales secretar general al comitetului central, activitatea Ligei a devenit în adevăr o realitate, și o realitate închinată exclusiv intereselor supreme și permanente ale unității culturale a neamului nostru.

Mulțumită spiritului întreprinzător al acestui mare istoric și luptător naționalist, secțiunile Ligei s'au sporit în mod neașteptat, conferințe și șezători culturale se țin mereu în centrele principale, precum și la sate; s'a mărit numărul membrilor și veniturile; s'au împrăștiat, atât în țară cât și în străinătate, atât românește cât și în limbi străine, zeci de mii de broșuri, menite unele a întări conștiința unității noastre culturale, altele de a atrage atenția lumii civilizate asupra încercărilor de a distruge cultura noastră națională.

Și toate acestea datorite, în primul rând, râvnii neobosite și dorului de bine nemărginit al d-lui Nicolae Iorga.

Bucureștenul.

Litere — Arte — Științe

CÂNTECE

I.

*Stingheră, ese 'n cet o notă
Din sfântul cântec al iubirei
Și pier e 'n infinit... drăguțo,
Aceasta-i nota despărțirii.*

*Din sfântul cântec al iubirei,
Eu doar o notă i-am stricat:
Că ne vom despărți în lume —
Dar nu se vede la cântat.*

II.

*Azi noapte am stat până târziu
Și m'am gândit la tine,
Și-am adormit abia în zori...
Și cum am stat până târziu
Și m'am gândit la tine,
Parcă dormiam pe-un pat de flori
Așa-mi era de bine.*

*Și tot în zori m'am deșteptat
De cânteci lângă geamuri:
Cântau doi nuci pe prăpădit.
Și cum în zori m'am deșteptat
De cânteci lângă geamuri,
Credeam că-i graiul tău iubit
Plutind, ecou, prin ramuri.*

*Și prea eram eu fericit
Și prea îmi era bine,
Că am plecat ca un nebun...
Și cum eram prea fericit
Și prea îmi era bine,
Eu parcă vream la toți să spun
Că te iubesc pe tine...*

Alex. St. Vernescu.

Münchenezul și berea

Când pentru prima oară mi-se povesti de vestitul „Munich“, în prima linie se vorbea de considerabilul consum de bere ce se distingea drept caracteristicul acestui oraș. Berea și München-ul sunt inseparabili, sunt două noțiuni, ce aparțin la o altă ca apa existenței peștelui. Dacă se desparte una de alta — München-ul trece în rândul obișnuitelor orașe mari.

Vine un strein în capitala bavareză, cel dintâi drum al său nu-l va conduce la Pinacotecă sau Gliptotecă sau la alte curiozități înșirate în „Bädker“, ci prima vizită o va face regalei hale de bere (Hofbräuhaus), vestită în lumea mare, căci vorba e de a cunoaște un obicei local ce aiurea pe planetul nostru nu există. În centrul vechiu al orașului zace hala unde deja în anul 1591 se fabrica berea aceasta, dar numai pentru necesitatea curței, căci abia în 1830 această regală băutură se puse în vânzare. Conduși prin strade strâmte și cotite ne găsim înaintea clădirii noi — pășim pentru a intra în sala festivă — cea mai mare și cea mai frumoasă sală a localului, ce oferă locul la 6000 de persoane. Ora de deschidere încă nu a sunat, trebuie așteptat până la 5 ore p. m. În saleta de așteptare mulțimea de oaspeți așteaptă cu impaciță momentul eliberator; căci, cu toate că firea Münchenezului e liniștită și flegmatică, ce-și lasă vreme pentru toate — se schimbă nărvul, când pleacă să-și bea berea — atunci are grabă, devine impacițent și-și ese din toate răbdările. În fine! Intrăm în sala boltită în stil gotic, ce este luminată de patru lustere uriașe. Păreții sunt îmbrăcați în lemn de culoare închisă, scaunele sculptate sunt așezate în jurul mesei de stejar, ce e acoperită cu pătrate de postav, pe care stă ulciorul (cupa) de piatră, ce poartă monograma încoronată H. B.

Acomodându-ne coloritului local, ne-am adus cină rece cu noi, ce se consumă întâi — hârtia în care a fost împachetată servește de față de masă și farfurie. În scurt timp sala e ticsită până la ultimul scaun. Pe galerie capela militară întonează cântece de veselie — și până'n noapte la 12 iertat ne este a ne dedica băuturii — înțeleg de putem suporta.

Hofbräuhaus-ul este cel mai cunoscut și cercetat local al orașului, în care anual se consumă 100.000 hectolitri de bere. Se înțelege fiecare fabrică de bere posedă un asemenea local, dar nu în acel mare stil, ca al fabricii regale.

După anotimp se servește și anumită bere. Așa este: berea de iarnă, de vară, de toamnă cea de Martie (Märzenbier), numită astfel fiindcă se prepară în acea lună ce-i trebuie însă timp să-și capete gustul. În primăvară se vând cele mai tari, așa numitele beri de lux. Cea mai veche și cunoscută sortă e berea *Salvator*, ce se toarnă în grădina fabricii.

Pe vremea secolului al 17-lea, adevărat un principe bavarez chema la München călugări ai ordinului Paulan. Le zidi o mănăstire afară din oraș și fiindcă ritul ordului nu le permitea să consume nici carne, nici ouă, nici unt, le dădu dreptul, pentru necesitatea proprie să facă bere. Mai târziu, la onomastica fondatorului acestui ord, Francisc de Paula se permise vânzarea de bere și publicului. Această zi de 12 Aprilie se dezvoltă ca festivitate locală. În biserica mănăstirii se celebra actul religios, la care lua parte și principele.

Atunci se oferea prințului cea dintâi bere de unul dintre călugări, cu vorbele: „Salve pater patriae, bibas princeps optime!“ Din „salve pater“ se derivă numirea de *Salvator*. Timpurile înaintând, fabrica călugărilor s'a transformat în societate pe acții, dar obiceiul a rămas. Și azi încă prima probă de bere se trimite la curte. Astăzi se țin sărbătorile în luna Martie și durează 8 zile.

E de înțeles, că un tumult de lume se găsește aici, căci nici unul nu vrea să tragă scurta — ades se întâmplă, că cantitatea se bea deja în 2—3 zile. Nu am văzut vre-odată în viață atâta mișcare de mulțime, ca în zilele *Salvator*. Orașul încă se îngrijea ca comunicația la *Salvator* să fie cât de bună, căci la toate 5 minute circula tramvaiele cu inscripția: *cupeu direct la Salvator*. Peste 50.000 de persoane au cercetat grădina în aceste 8 zile și au consumat 1500 hectol. de bere. Cât le merge de bine acestor oaspeți, dovedește uitarea lor — se uită aci nu numai umbrele și bastoane, ci chiar și pardesie, jachete, blăni, cum zău și o pălărie de damă!

Trebuie să petreci câțva timp în München, pentru a-ți face o idee, cât de importantă e rola ce o joacă aci germana băutură națională. Când te gândești că anual se fabrică 3 $\frac{1}{2}$ milioane hectolitri și fiecare locuitor bea aproximativ în an 300 litri, nu e exagerat dacă de om zilnic socotești 5 litri, abstrăgându-se femeile, copiii, inteligența și străinii.

La tot cazul trebuie să se ia în considerare că această bere dulce nu conține atâta alcool ca aceea a noastră, pentru ceace este și încă odată așa de ieftină.

Aici este un nutriment important al poporului, căci un Münchenez adevărat își bea chiar și la dejun litrul său — cu un cuvânt, la tot ceasul zilei. Pentru aceea unui străin îi face impresia, că München-ezul toată ziua nu lucrează alta nimic decât bea la bere, pe când în adevăr el nu ia decât un aliment nutritiv, ce noi sub alte alimente consumăm. Și de aceea e foarte natural că München-ezul se îngrijește ca pâinea sa fluidă să i-se servească în mod cinstit.

Cupele fiind de peatră, prin urmare netransparente, o mulțime de birtași s'au folosit de ocazie creindu-și un profit considerabil, rin aceea, că spuma întregă $\frac{1}{4}$ părți a ulciurului. Aceste inconveniente se înmulțiseră într'atâta, încât se constituî o reuniune ce luptă contra înșelătorii de turnat, ce n'a ajutat nimic, până

când a venit la un proces senzațional, care a avut loc în zilele din urmă în München. Aredașul halei „Löwenbräu“, una din localele vestite, fu adus înaintea judecării.

Cât de comică ne pare nouă această „luptă pentru cupa plină“, de Münchenez a fost considerată ca o chestie destul de serioasă, căci arendașul fu condamnat la 6 luni închisoare și 3000 mărci pedeapsă în bani.

V. B.

Schimbări pe lună

Luna e o lume moartă. Nu se află pe ea nici apă, nici aer. De aceea ea prezintă mereu acelaș aspect, pe când dacă ar avea apă și aer am vedea continuu transformări. Am vedea omătul peste ținuturile unde răsare soarele și am vedea omătul dispărând cu ridicarea soarelui deasupra orizontului (lunii). Am vedea pete albe mișcătoare — nori — acoperind ținuturile, șesurile și craterele — lunii. Am vedea modificări în culori, însemnând dezvoltarea sau veștejirea vegetației etc. Nimic din toate acestea. Aspectul e purerea acelaș, ca a unui cimitir părăsit.

Observarea atentă însă a putut remarca unele schimbări mai mici. Așa de pildă comunică dr. I. Korn în „Sirius“, că umbra înăluntrul craterului Taquet, după răsăritul soarelui (pe lună) aproape dispare câteodată, dar reappare mai târziu. Aceasta s'ar explica așa, că craterul se umple de ceva materie, așa că planul, asupra căruia e aruncată umbra marginii craterului, e aproape la acelaș nivel ca aceasta, deci umbra dispare.

De ce natură să fie materia ce umple din timp în timp craterul? Să fie pe fundul craterului niște resturi de apă înghețată în decursul nopții de 14 zile a lunii și topită și prefăcută de soare în vapori și neguri? Sau să fie niște emanațiuni gazoase de natură vulcanică?

Cărți și reviste.

Unele pedeci în calea bunei economizării a poporului. (Disertațiune de Gh. Purcariu, cassier consistorial, cetită în adunarea generală a reuniunii învățătoresți, ținută în Nădlac, la 28 August 1910. Arad). Primisem la redacție broșura venerabilului cassier consistorial d. Gheorghe Purcariu în care, bazat pe experiențe înșiră, cu multă dreptate, cele mai mari piedeci ale progresului economic al poporului nostru, care, concludă d-sa, nu va putea ține pas cu celelalte națiuni în progresul economic universal, câtă vreme nu se poate desbara de păcatele ce-i încâtușează puterea de muncă. În bine motivată sa lucrare sub cinci diviziuni tratează aceste păcate ce ne stăpânesc, cu multă căldură pledând pentru un spirit de inițiativă mai pronunțat, remarcând lipsa nobilei ambiții și a energiei stăruitoare. În cursul tratatului său accentuează apoi lipsa de instruire școlară practică și lipsa de bibliotecă populare, operând cu date statistice exacte pentru motivarea mai temeinică a aserțiunilor sale.

Pentru stagnarea noastră economică regretabilă poartă vina în primul rând însuș economul, care fuge de lucru. Cu multă durere sufletească remarcă în sfârșit, ca o însemnată cauză a decadenței economice, flagelul groaznic al alcoolismului, care consumă energia fizică și nimiceste dorul de înaintare al economului. Incheie cu combaterea luxului exagerat, susținând că este o risipă absolut nemotivată a banilor, agonisiți cu muncă istovitoare.

Cu multă plăcere constatăm năzuința nobilă a d-lui Purcariu, de a traduce sentimentele sale de adevărată iubire de neam în o asemenea muncă folositoare. Rămâne să-i citească broșura toți aceia, cari poartă la inimă interesul binepriceput al neamului. O.

INFORMAȚIUNI

Arad, 29 Aprilie v. 1911.

De-ale noastre.

Manifestațiuni pentru Paulina Lucaciu.

Primim din Baiasprrie următoarele amănunte telegrafiate:

In jurul înmormântărei martirei Paulina Lucaciu se desvoltă manifestațiuni impunătoare de jale, recunoștință, admirație pentru aceea, care a fost doamna Lucaciu. Depeși nenumărate de condoleanțe din toate părțile. Biserica împodobită după cerința ocaziunii funebre. Curge poporul din toate împrejurimile, jelind pe matroana, soția, mama, eroina romană.

Atanasiu Lupan

*

D. dr. Ștefan Cicio Pop a trimis d-lui dr. Vasile Lucaciu următoarea telegramă de condoleanță:

Dr. VASILE LUCACIU

LACZFALU
Felsöbánya

Moartea soției tale, credincioasa tovarășă în grelele și multele tale suferințe, ne-a umplut de jale, — poporul român îi păstrează veșnică recunoștință, iar noi plângem cu voi înaintea catafalcului celei mai eroice românce.

Familia deputatului
dr. Ștefan C. Pop.

Dr. Gheorghe Negroponte, mare proprietar în comuna Mărășești (România), a donat suma de 1500 coroane pentru biserica ortodoxă română, proiectată a se zidi în Budapesta. D. Negroponte, care este pătruns de un profund sentiment religios a pus în vedere, că și pe viitor va sprijini această întreprindere religioasă și națională. D-sa de altminteri a mai dat dovezi de nobilele sale sentimente, contribuind și pentru zidirea bisericii române din Viena cu sume considerabile.

O justificare. Intr'un număr precedent din „Românul” s'a publicat raport despre concertul din Chișineu, aranjat Marți a 3-a zi de sfintele Paști.

În raportul acesta i-s'au adus preotului Gavril Poplucă din Chișineu învinuiri pentru motivul, că dânsul n'a participat la acel concert. Acum numitul preot într'o scrisoare adresată redacțiunii acestui ziar arată, că dânsul pentru aceea n'a participat la concert, *de oarece nu a fost invitat.* Motiv absolut suficient.

Dela „România Jună”. Societatea acad. mică social-literară „România Jună” din Viena invită la serbarea zilei de 3/15 Maiu 1848, ce va avea loc Marți în 16 Maiu a. c. n. la orele 8^{1/2} seara în Hotel „Regina”, I., Maximilianplatz 17. Pentru comitet:

Z. Maniu, președinte. Eugen Bianu, secretar de externe.

La școala de industrie a Reuniunii femeilor române din Sibiu (str. Schewis nr. 15) începând de azi, Sâmbătă 13 Maiu, se poate vedea un prea frumos covor lucrat în atelier anume la comanda d-lui *Scotus Viator*. Acest minunat co-

vor este lucrat în țesătură smyrna, pe motive originale românești, și e de 5 m. lung și 3 metri lat. Anul trecut cu ocazia vizitei dîstinsului ziarist englez în orașul nostru, l-au fermecat țesăturile și lucrările noastre industriale românești, admirând atât culorile distinse și alese, cât și variația motivelor, și a hotărît să-și împodobească castelul din țara lui îndepărtată cu un asemenea produs de-al nostru, comandând acest covor în școala industrială de aici. Un bun exemplu pentru publicul nostru românesc. („Tel. Rom.”)

Parastas pentru Iosif St. Șuluțiu. Vineri în 12 Maiu n. a. c. împlinindu-se 6 săptămâni dela moartea binemeritatului prezident al „Asociațiunii”, se va sluji în biserica parohială română gr.-cat. din Sibiu, lângă care dorm o seamă din cei mai aleși fii ai neamului nostru, un parastas la 10 ore a. m.

Dela cassa arhiepiscopale din Sibiu. Institutul de credit și economii „Brădetul” din Orlat, donează pe seama fondului cultural arhiepiscopale suma de 100 cor.

Din patrie.

Asasinul Wilhelm Fekete. Intr'unul din numeroasele cele dintâi ale ziarului nostru amintisem de nefericitul practicant de farmacie Wilhelm Fekete. Cu sufletul prostiuit, luptând cu valorile murdare ale vieții de proletar în mediul infect din mahalalele capitalei, a sucombat. Tânăr de mari speranțe, originar din familie bună a lunecat încet-încet pe povârnișul destrăbălării până ce ajunge să fure, săucidă. Lacom de bani, ducându-le așa de mult lipsa, s'a încumetat să otrăvească cu ciancali pe iubita sa de aceeaș categorie, pe Rozalia Klein.

Pentru crima aceasta nesocotită a fost tras eri la judecată nefericitul Fekete.

Cât de deprimat era trezindu-se la conștiința faptei sale monstruoase atunci, atât de cinică e atitudinea sa aievea. Spune cu un cinism aproape respingător, cu calmitatea unui istoric, cu obiectivitate de admirat desfășurarea vieții sale ticăloase. Istorisește fazele prin cari a trecut din fragedă copilărie și dă imaginea tristă, caracteristică spiritului veacului nostru, cum copilul răsfățat, lăsat în voile lui, ajunge pe panta pierzării și nomolul vieții prostituate îl atrage irezistibil. Din povestea lui se desprinde nota vieții pariilor ce tângesc în cea mai neagră mizerie în mijlocul strălucirii palaturilor somptuoase. Iar destinul său crud te înfioară lăsându-ți în colțul ascuns al sufletului un sentiment de compătimire pentru această victimă a mediului său.

*

Martorii până la unul destăinuiesc câte un moment interesant din viața lui Fekete. Iosif Reinhardt, chelnerul dela hotelul Adria e însă martorul principal. Dânsul istorisește referitor la asasinat:

„În 26 Septemvrie la orele 10 a. m. ca de obicei făcuse inspecțiunea hotelului. Odaia numărul 9 era încuiată. Lucrul i-a fost suspect, deschizând odăița însă nu văzuse pe nimeni. Pe po-

dele respirate câteva haine femeiești. Un pat era neatins, pe celalalt rufele îngrămădite în desăvârșită desordine. Vrând să le aranjeze, sub plapomă întins zăcea un cadavru de femeie. La descoperirea aceasta alarmase întreg hotelul și înștiinșase poliția.

Fasiunea aceasta o întregește portarul, spunând, că dimineața coborând scara Fekete, i-a zis: „Eu am lucru, nevastei să-i dai pace, că doarme încă”.

Aflând jurații în urma fasiunilor de vinovat afară de acest asasinat și de alte delict pe Fekete, judecătoria l'a condamnat la temniță pe viață. Fekete a primit sentința cu resemnarea omului, care nu mai așteaptă nici un bine în viață.

Apelul cercului „Galilei”. Tânăra societate francmasonă, după ce și-a câștigat simpatia tuturor prin o intensivă acțiune culturală, în timpul din urmă tot mai mult își dă pe față ura împotriva credinței religioase. Deși lupta s'a pornit în semnul confesionalismului, în special împotriva catolicismului, se întrezărește deja o tendință vădită de a trage o limită hotărîtă între știință și credință, contestând orice legătură între științele exacte și spiritul religios. Dealtfel iată apelul ce l'a dat cercul „Galilei” invitând tinerimea la adunare de protestare împotriva introducerii spiritului religios în institutul politehnic:

„E lucru îndeobște cunoscut, că Duminecă, cu prilejul festivităților dela Politehnică, Societatea de ajutorare, aranjatoare a sărbării, nu s'a mulțumit cu faptul, că sărbării i-a premers serviciul divin obișnuit, ci chiar în aula Politehnicei ridicase altar la care s'au săvârșit apoi ceremoniile religioase. *Tinerimea nu privește cu simpatie tendința, de a introduce la universitate în mod așa demonstrativ spiritul religios, care nu stă în nici o legătură cu științele exacte.* Netăgăduit, biserica niciodată n'a fost de acord cu științele naturale și biserica a fost aceea, care a făcut martir nu din un naturalist. *Tinerimea a decis deci, să ieie poziție împotriva introducerii spiritului confesional în instituturile superioare.* Spre acest scop convoacă o adunare de protestare pe Vineri seara în 12 l. c. în localitatea cercului „Galilei”, la care vor fi reprezentate toate facultățile Universității și Politehnica”.

*

Adunarea de protestare s'a ținut, iar rezultatul ilicit al acestei acțiuni, este diviziunea studențimei universitare în două tabere contrare, menite să producă pe viitor multe neînțelegeri, și chiar scandaluri prin atitudinea de o intoleranță fanatică proprie tinerimii.

„Mâna neagră”. Văduva Antonia Bene din Târnăvia (Nagyszombat) primi o epistolă iscălită „Mâna neagră”, prin care e provocată să trimită cu rentoarcerea poștei o sumă considerabilă de bani, „că de nu, de cea mai cumplită moarte va muri”.

Sărmana femeie speriată, s'a dus în fuga mare la poliție, cerându-i ajutor. La sfatul poliției văduva Bene a trimis la adresa indicată în

Magazina fabricii de postav

Arad, piața Szabadság Nr. 17.

310 cm. stofă de lână curată pentru un rând de haine costă ::

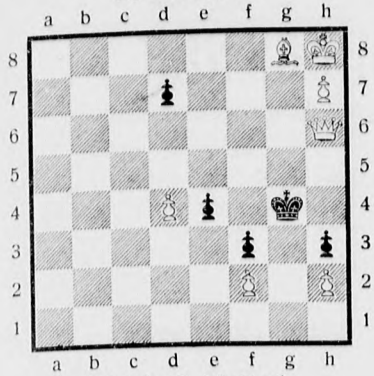
Cor. 12—16—20—25.

Numai în provincă trimitem modele.

Leichner și Fleischer

Problema 4.
De I. Moravec

Mat în 3 trăsături.

Pentru informarea cetitorilor noștri care ne-au întrebat facem cunoscut aci că revista „Wiener Schachzeitung, Organ der internationalen Schachmeister-Vereinigung” este dintre cele mai excelente în materia aceasta. Apare în Viena (IX 3 Schwarzspanierstrasse 15), la 15 zile câte un caet, și costă 12 coroane în abonament anual. Director: maestrul *Gheorghe Marco*, secretar general la Clubul Șahiștilor din Viena. — Red. —

(Va urma).

POȘTA REDACȚIEI

Correspondentului în Șercaia. Sunt lucruri bagatele. Nu merită a le mai trece prin sîta publicității. Adresa cerută este: Budapest, I. Krisztina-körút, 65, l. 9.

Redactor responsabil: *Atanasiu Halmágian*.

În librăria diecezană din Arad află aplicare **un cassar.**

Postul e a se ocupa în 1 Iunie st. n. Salar deocamdată lunar anticipativ **100 cor.** Preferiți sunt cei ce au absolvat vre-o școală comercială eventual cei ce au praxă în afaceri de librărie.

Se află de vânzare

vinuri

dintre sortele cele mai fine din viile D-lui **Kis Bálint** dela **Cetea**. Se pot căpăta și în cantități mai mari. Doritorii cumpărători să se adreseze la

Nicolae Sora Băroiu
Szelyistye, Szeben m.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

MARY.

— Roman de *Björnstjerne Björnson* —

Traducere liberă de *dr. Horia Petra-Petrescu*

(33)

— Urmare —

Se afla lungită peste pat. Sunetul clopotului îi tăia în carne viie, avea senzație, ca și când i-ar tăia dăre adânci. Simțurile i se încurcară tot mai mult și mai mult. Era acum sigură de tot, că tatăl ei a văzut-o când a stat după ușa, că a văzut-o prin ușa și că a murit din cauza asta. Doamna Dawes i-a urmat, ca întotdeauna. El a fost în viața ei întreagă singura ei iubire adevărată, mare. Acum se aflau amândoi aici, în odaie. Mai era și mama ei într'un veșmânt lung, alb.

— „Ți-e frig, fata mea”.

O luă în brațele ei, căci Mary se făcuse din nou mică de tot și — vinovată.

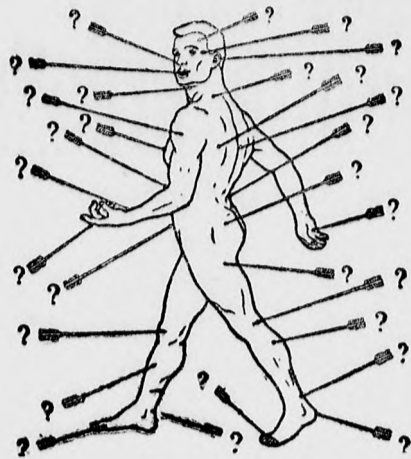
Adormi în mijlocul acestor halucinații.

Când s'a trezit și n'a auzit nici un sunet de afară și nici de dinlăuntru — întreagă casa era pustie —, își împreună mâinile și zise cu jumătate de glas:

— „Așa a fost mai bine pentru toți trei. Soarta a avut milă cu mine”.

Se uită după căne. Dorea așa de tare compătimirea cuiva. Cîneva trebuie să-l fi lăsat afară, pe când durmea ea.

Te doare ceva?

I. Renumitul „Fluidul Elza” alui Feller, e, după experiențele noastre liniștitoare de dureri, vindecător. Incetează durerile; repede și sigur vindecă reumă (spure), slăbire de nervi, junghieri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorțeală, durere de ochi, migrenă și multe nepomenite aci. Fluidul Elza a lui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât și morburi din curent ori răceală. Adevărat e numai dacă pe sticlă este numele *Feller*. — 12 sticle mici sau 6 mari, ori 2 sticle speciale, K. 5 franco.

II. Vestim apoi, că lumea folosește cu efect distinct și sigur *Pilulele-Rebarbara* de mînat alui Feller, contra durerilor de stomac, sgîrciuri, lipsă de poftă, arsuri de fier, greață ameteală, răgăeli, haemeroide și alte conturbări de mistuire — 6 cutii franco cu 4 cor. — Să ne ferim însă de imitațiuni și să adresăm acurat așa:

Eugen V. Feller, apotecar.
Stubița, Centrala 122 (comit. Zagrab).

ROLETE.

Mare asortiment de veritabile rolete americane automate. Bile și popice din **lignum sanctum** veritabil se pot procura cu prețurile cele mai moderate în bazarul

Zimmerman Ignác,

prăvălie de obiecte decorative de Norinberg și de jucărele, Arad, piața Szabadság nr. 21.

N'a mai lipsit nimic, ca să înceapă din nou puvoitul de lacrimi. Se scurse lacrimă de lacrimă din izvorul nesecat al durerii, peste obraji și mâinile ei, cum stetea și-și răsima capul greu. — „Acum pot începe să mă gândesc la mine. Acum sunt singură”...

CAPITOLUL VIII.

Deslegarea.

În ziua următoare se afla jos, pe lângă morminte. Durerea ei a fost abătută printr'o întâmplare de a doua mână.

Era Sâmbătă și Dumineca, care-i urma, era una din puținele zile ale anului, când se făcea serviciu bisericesc în mica capelă. În zile ca acestea împodobeau oamenii bucuros mormintele. Fiindcă moșia învecinată s'a ținut odinioară de Krogskogen, își avea locul de înmormântare tot aici. Tărâncă a venit să împodobească o groapă proaspătă și alergase și bătrânul căne finlandez cu dânsa. Firește, cățelușul Maryei se aruncă prietenos, încrezător spre el și spre marea mirare a Maryei și a femeiei, legă prietenie cănele bătrân, după o perchiziție conștiențioasă, cu micul nebanatic. El, care nu putea suferi de altfel alți câni tineri, prinse aproape dragoste de acesta. Suferi, ca să-l smulgă de urechi și să-l muște de picioare, ba ce e mai mult, se lungi jos și jucă rolul celui învins. De asta se bucură Mary atâta, încât merse o bucată de drum cu femeia, ca să poată să se uite la jocul lor. A și fost răsplătită pentru osteneala aceasta, căci auzi laude călduroase la adresa tatălui ei, ecoul tu-

La Librăria diecezană, Arad

se află de vânzare următoarele cărți literare:

- Eftimiu Victor, Înșirate Mărgărite. Poem feeric . . . . . 2.—
- Gorki M., Mama, roman 1:50
- Payot I., Educația voinței . . . . . 2.—
- Mikszath C., Cavalerii . . . . . —30
- Anghel D., Povestea celor năcăjiți. Fantazii și portrete . . . . . —30
- Jules Payot Educația vinței . . . . . 2.—
- Sadovean Pevestiri din războiu ediția II. . . . . 2.—
- „ Floare ofilită ed. II. . . . . 2.—
- „ Apa morților roman, ... 2.—
- Henrich Ibsen Poesii trad. de Iosif și Anghel 2.—
- Mironescu Dr. Th. Cura de slăbit și de îngrășat . . . . . —30
- Flamarion C. Urania vol. I și II à . . . . . —30
- Wilde Oscar Pescarul și sufletul său trad. de Anghel. . . . . —30
- Dr. Ghibu On. Cercetări privitoare la situația învățămîntului nostru primar. . . . . 1.—
- Agârbiceanu I. În întuneric. . . . . 2.—
- Gârleanu Em. Din lumea celor cari nuvântă 2.—
- Sadoveanu M. Apa morților, roman . . . . . 2.—
- „ „ Soimii . . . . . 2.—
- „ „ Povestiri de seară . . . . . 2.—
- Pop, V. Iubirea e biruitoare . . . . . 2.—
- Sandu Aldea C. Ape mari . . . . . 2.—
- Dulfu P. Povești și cântece 1:50
- Gorkii M. Parvenții 1.50
- Dr. Iacob, Căsătoria a doua a preoților, chestiune de drept canonic . . . . . 1.—
- Shakespeare W. Regele Lear, tragedie în 5 acte și 25 tablouri . . . . . —45
- Bertolazzi C., Zile de sărbătoare, comedie în 5 acte . . . . . —40
- Marosch S. Creditorii . . . . . —30
- Chanteaubriand, Atala . . . . . —30
- Albumul armatei române 27 tablouri frumos lucrate în mai multe colori în mărime de 42/52 . . . . . Cor. 15.—
- Album, Amintiri din Războiul independenței 1877—1878 . . . . . Cor. 2:50
- Agârbiceanu I.: „În întuneric”, nuvele . . . . . 2.—
- Luncianu M.: „În sărbători” nuvele 1.50
- Baltag Radu: „Feciorul” nuvele 1.50
- Hai să rădem, Almanahul revistei literare Minerva . . . . . 1.—
- Shakespeare W. „Regele Lear” tragedie în 5 acte și 25 tablouri . . . . . —45
- Tăslăuanu C. Oct. Informații literare culturale 1903—1911 . . . . . 2.—

turor lucrurilor bune, câte s'au povestit zilele trecute în împrejurimea comunei despre dânsul. Astea îi întemeia numele bun după moarte.

Când se înapoie ea spre casă cu cățelul, care era încă plin de viață, se gândi Mary: Încep să fiu ca mama?

A zăcut ceva în mine, ce n'a avut loc să se desvolte mai nainte? Un crâmpei de idilă?

În ziua aceasta o așteptau două lucruri.

Primul era o scrisoare dela unchiul Klaus. O numea:

„Mult stimata și iubita mea fină”.

„Domnișoară Mary Krog”.

Că-i era naș de botez, nici nu o știuse. Nu i-a povestit tata nimic despre asta. Poate că n'a mai știut-o nici dânsul.

Unchiul Klaus îi scria următoarele:

„Sunt, există simțeminte, cari nu se pot reda prin cuvinte, și mai cu samă cu ajutorul cuvintelor scrise negru pe alb. Nu sunt vreun erou al penei, ci-mi iau numai libertatea să vorbesc, cecece n'am putut spune cu gura, anume, că în aceeași zi, în care a murit neuitatul meu prietin, tatăl tău și nobila ta mamă-îngrijitoare, doamna Dawes și ai rămas tu singură pe urma lor, că te-am denumit pe tine, scumpa mea fină, de moștenitoare a mea.

„Avea mea nu este nici pe departe atât de mare, precum se povestește de comun, am mai suferit și pierderi grele pe lângă toate astea, rămâne însă destul pentru voi amândoi, adecă, dacă o să-ți administrezi tu partea

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii.

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.
Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel
mai mare din Arad. Cea mai ieftină
sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

La librăria diecezană din Arad

se găsesc

propise (corecte)

de examen

cu Cor. **1-20** o sută bucăți, plus 20 fileri
pentru porto postal; asemenea

cărți potrivite pentru premii școlare.

„**FORTUNA**“ institut de credit și economii
societate pe acții în Rodna-veche.

Concurs.

Direcțiunea institutului de credit și economii
societate pe acții „**FORTUNA**“ în Rodna-veche
(O-radna), com. Beszterce-Naszód, publică prin
aceasta concurs pentru ocuparea postului de
contabil, devenit vacant prin abdicare, cu un
salar anual de 1600 cor. plus 200—400 remunerație
pentru facerea intabularilor și a destabilărilor,
cari încă trebuie se le facă alesul.

Reflectanții au să documenteze, absolvirea
școlii comerciale superioare, că posedă limba
română, maghiară eventual și cea germană în
vorbire și scris și că au praxă îndestulătoare pentru
conducerea independentă a contabilității.

Alesul după un an de probă va fi definitizat
și i-să va ridica salarul anual la cor. 2000.

Terminul de înaintarea petițiilor este până
în **1 Iunie a. c.** iar postul este de a se ocupa
în **Iulie 1911 st. n.**

Rodna-veche, la 6 Maiu 1911 st. n.

Direcțiunea

ta și nu Ioergen.*) Presupun adecă, că o să vă
luați.

„De mulți ani zace testamentul doamnei
Dawes aici, la mine, după cum am și banii ei
în păstrare. Ieri am desfăcut testamentul. Ți-a
lăsat tot ce a avut. Cam la șazezici de mii de
coroane. Și cu banii aceștia stă ca și cu
banii tatălui tău: n'aduc deocamdată aproape
nimica.

Nașul tău *Klaus Krog*“.

Mary îi răspunde îndată:

„Dragă nașule!

Scrisoarea ta m'a atins adânc. Îți mulțumesc
din toată inima mea.

Marele tău dar nu-l pot primi.

Ioergen e fiul tău adoptiv și n'as vrea cu
nici un preț să-i stau în cale.Nu te supăra pe mine din cauza aceasta.
Nu pot lucra altfel, e peste putință.Voiu lua dispoziții referitoare la testamentul
doamnei Dawes mai târziu și o să ți-le comunic
atunci.

Recunoscătoarea Ta
Mary Krog“.

Când dete scrisoarea, auzi cum se apropie
o trăsură. Nu mult după aceea i-s'a prezentat
o cartă de vizită, cu inscripția:

Dr. med. Margareta Roey.

A trecut câțva timp până ce a intrat; își
dase la o parte mantaua de drum, căci era o zi
friguroasă. Aceasta mări așteptarea Maryei, în-

*) Pasagiul acesta era subliniat.

Recomând

în atențiunea binevoitoare
a cumpărătorilor de mobilă

prăvălia mea de
mobile artistice

de sub nr-ul 6 din strada Fejsze
(casa proprie),

având totdeauna asortiment mare din aran-
jamentul cel mai modern pentru dormitor,
refector și salon cu prețuri moderate.

În atelierul meu mare, întreprind orice comandă
pe lângă condițiile cele mai avantajoase, după
model și cu preliminar.

Cu deosebit respect

Csatlós András

stoler.

Univ. med.

dr. VICTOR GRAUR

medic școlar calificat, profesor de igienă,
institut de dentistică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22.

Etagiul I., în fața pal. administrativ (comit.)

Spitz Ignacz

măestru-măsar.

Execută lucrări de edificii și la poșta, aran-
jază prăvălii.

Arad, piața Szabadság nr. 11.

Întreprinde orice lucrare aparținând a-
cestei branșe. Execută comande dela cele
mai simple, până la cele mai pretențioase,
după plan, cu cele mai scăzute prețuri.
Servește cu cea mai mare plăcere, cu pre-
liminare și planuri.

cât tremură și se făcu palidă când apărui în per-
vazul ușei femeia înaltă, puternică, cu căutătura
sănătoasă a ochilor. Mary văzu pe dată ce impresie
a făcut ținuta ei asupra nou-venitei și simți cum își
îndreaptă Margareta Roey toată compătimirea și
simpatia asupra ei. Ca și când s'ar fi cunoscut de ani
de zile, se duse Mary drept spre dânsa, își răzîmă
capul de umărul ei și plânse. Margareta Roey strânse
pe nenorocita fată cu căldură.

S'au așezat pe scaune. Domnișoara Roey
venea să întrebe, când are de gând să plece
Mary în străinătate. Mary privi în sus spre ea,
foarte mirată.

— „Am vorbit eu cu cineva de așa ceva?“

Margareta Roey mărturisii, că a auzit vestea
dela îngrijitoarea de bolnavi.— „Ah“, răspuse Mary, „ce am spus în
starea mea de atunci, nu mai ții minte. Mai
târziu nici nu m'am mai gândit la asta“.

— „Va-să-zică nu călătorești?“

Mary ezită puțin.

— „Încă nu ți-o pot spune. Încă n'am
ajuns să mă gândesc și la mine“.Margareta Roey fu cuprinsă de perplexitate.
Asta o băgă de samă Mary, mai bine zis
o simți.— „Ai poate și d-ta planul să călătorești?“
întrebă ea.— „Da, și voiam să știu bucuros dacă
n'am să pot să-ți fiu spre ajutor. Atunci mi-ași
fi aranjat călătoria întocmai după voia d-tale“.

— „Unde călătorești d-ta?“

— „Întreprind o călătorie de studii și încep

Fondat în anul 1882. — Telefon nr. 688.

BRUCKNER LIPOT

tapețier, decorator și fabrică de mobile în

Arad,

Andrassy-tér 25, palatul Neumann.
(Lângă cofetăria Matzky).

Recomandă mobilele sale propriu
pregătite, solide și de o execuție ele-
gantă. Pentru camere de dormit dela 190 fl.
Sufragerie (prânzitor), dela 140 fl. Gar-
nituri de salon, dela 95 florini.

Prețuri de cumpărare convenabile!

Se vând exclusiv mobile de lemn
tare și vestit **Neuschloss**

Furnisorul societății căilor ferate ungare.

Atelier de I-u rang.**În atențiunea celor ce se mută.**

Instalații de lumină electrică
împreună cu **becuri**, exe-
cută și furnizează prompt sub
cele mai favorabile condiții
de plătire.

Koch Dániel

întreprindere de instalarea sonoriilor
și telefonului

Arad, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Dr. Vadász Ármánd și-a mutat

cu prima

celaria adv. în str. **Erzsébet-Körút nr. 33,**
în casa proprie. (Vis-à-vis cu Tribunalul regesc.

cu Parisul. Îngrijitoarea mi-a spus, că și d-ta
vrei să pleci acolo“, adăogă ea. Începu să fie
din ce în ce mai perplexă. A voit să ajute
Maryei și acum își apărea, ca și când s'ar îm-
bulzi ea însași.

— „Știu cât de bună ești pentru mine“,
îi răspuse Mary. „E cu putință să fi vorbit
despre Paris, nu-mi mai pot aduce aminte; ade-
vărul e, că încă nu m'am hotărît în nici
un fel“.

— „Atunci trebuie să mă rog de iertare.
Vizita mea s'a bazat pe o neînțelegere.

D-șoara Roey se ridică se plece.

Mary simți, că ar fi bine să o rețină, dar
i-se păru că n'are atâta putere la așa ceva. Abia
când se afla d-șoara Roey la ușă, o opri.

— „Am să viu în una din zilele următoare
la dumneata, d-șoară Roey, ca să vorbim îm-
preună“.

Vorbea încet și nu privi în sus, spre ea.
„Astăzi îmi lipsește puterea“, mai putu adăoga
Mary.

— „Asta ți-am cetit-o din ochi. Mi-am
gândit-o de mai înainte și de aceea ți-am și
adus ceva, dacă vrei să primești. E mijlocul cel
mai bun de întemare, din câte cunosc“.

Ce simpatică era ființa asta. Mary îi mul-
țumi din inimă.

— „O să viu deci, îndată ce mă voiu simți
mai tare“.

— „O să 'mi fii de tot binevenită“.

— „Adecă“, zise Mary roșind, „n'ai avea
nici d-neata nimic împotriva, dacă ai veni la
mine?“

Imprumuturi

cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, **vinderea și cumpărarea de moșii și arcelarea lor o mijloc ște mai avantajos:**

Biroul de intermediare:

Vig Lajos

Arad, Árpád-tér N. 5.
::: Telefon Nr. 671. :::

Vei cruța mulți bani!

Dacă vei cerceta **hotelul și grădina Kravár** din strada Sarló nr. 3

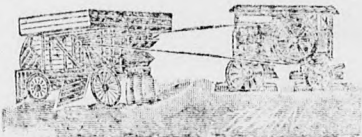
la „Hétvezér”,

unde se pregătesc cele mai bune mâncări ungu-rești, vinuri alese de deal, și bere proaspătă de kőbánya, pe lângă prețurile cele mai ieftine și serviciul cel mai bun.

Popicărie acoperită Iluminație electrică.

DACĂ DOMNIATA

dorești să-ți cumperi un aparat montat cu **motor bun perfect** și de o **productivitate deosebită**

cu prețuri favorabile, sub condițiuni avan-tajoase, având garanție deplină, — adreca-ză-te cu o scrisoare către

SZÜCS ÖDÖN

BUDAPEST, VI., Nagymező-utca 66.

Intreprindere comerțială de mașini industriale și economice, și firma va trimite **preț-curent și eliminat de spese — gratis.**

Horváth József

arhitect și zidar

Arad, strada Darányi János nr. 4.

Primește orice lucrare în branșa aceasta, face planuri și efectuește zidiri pe lângă pre-țurile cele mai reduce.

Oppenheimer Mór

zidar diplomat

Arad, Szabadság-tér 17.

In casa d-lui Dr. Schwartz, în curte.

Recomandă în atențiunea on. public pentru facerea de planuri și prelucrare de zidire, cancelaria lui de edificări.

Aviz.

Am onoare a Va comunica, că cu 1 Maiu 1911 st. n. mi-am mutat cancela-ria advocațială din strada Jenőhereceg în casa mea proprie din Timișoara-Cetate, str. Petőfi N rul 4, vis-à-vis de biserica cate-drală rom.-cat. din piața Losonczy.

Cu stimă

Dr. Pompil Cioban
advocat.

Hauszer K. Géza

fabricant de instrumente muzicale
Arad, str. Deák-Ferencz nr. 40
(casa lui Dr. Winter).

Am onoare a înștiința stimații mei comi-tenți și publicul mare, că

atelierul meu de instrumente muzicale

se află în strada

Deák-Ferencz N-rul 40.

Am înmagazinat mare asortiment de tot felul de instrumente muzicale. Strafor-mez și reparaz instrumente muzicale cu cele mai scăzute prețuri. Comande în provință execut prompt.

Solicit sprijin binevoitor cu tot respectul
Hauszer K. Géza
fabricant de instrumente muzicale.

Covârșesc orice concurență

prin bunatatea, durabili-tatea și ieftinătatea lor

ghetele pentru bărbați, femei și copii pregătite din piele neagră ori colorată în atelierul propriu al lui

Czernóczy Mihály,

de sub numărul 3 strada Kossuth, Arad.
Ghete jumătăți se capătă în orice fel de fazon.

Schubauer J.

atelier de

ștampile

de gumă și gravură
Arad, Salacz-utca Nr. 3.

Execută artistic gra-vuri de monograme, firme și scrisori, ștampile de oțel, a-ramă și gumă, sigile cu firmă (emblem),

stanțe, cuie pentru steaguri, insignii pen-tru societăți și sport. Magazin de mașini pentru numerație, ștampile pentru dat și prese pt. rotunzire. — Execuție promptă.

Pentru sezonul de primăvară!

Recomand magazinul meu bogat asortat în pălării de bărbați, albituri, cravate și mițe.

Mare asortiment în pălării de băieți pe lângă prețuri fixate. Totodată recomand

atelierul meu de blănărie

pentru toate lucrările ce cad în branșa aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă:

Ivan Bálint („János“)

Timișoara-Fabric. Palatul orășenesc.

Înainte de a cumpăra

pe sama

copiilor și a D-voastră **ghete** ori **alți articlii de modă** trebuincioși, negreșit vi-zitează prăvălia de modă băr-bătească a lui

Iványi Menyhért

în strada Forray.

Deoarece ghete bune și ieftine numai acolo Vă puteți procura.

A T E N T I U N E

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde a-ți ce-tit aceste a-nunțuri. ■■■

Înștiințare.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că cu 1 **Maiu** începând, mi-am mutat

cancelaria mea de arhitect

în strada Kápolna Nr. 6—6/a în casa proprie.

Primește orice întreprinderi de edificare, pe cari le execut conform cerințelor moderne.

Mă rog de sprijinul on. public și în viitor.

Cu stimă

Fábián József

arhitect-zidar.

Fiți atenți la firmă!

De astădată publicul — din cauza marei aglomerații de mărfuri — va putea cumpăra ieftin. Spre orientare las să urmeze un scurt extras:

Cămăși tricotate, cuptușite cu plisă dela	75 cr.	Cătrinte	25 cr.
Pantaloni tricot.	75 "	Jambiere pentru femei	75 "
Cămăși fine pt. bărbați	99 "	Ghete femeiești de iarnă	60 "
Cămăși fine bărbi, cu pieptul de mătase	120 "	Umbrere de mătase (ottoman, extrafine)	165 "
Gulere în toate formele	13 "	Bonete elegante	100 "
Manșete colorate sau alae	19 "	Galoși	125 "
Ismene fine	45 "	Mănuși de piele	90 "
Mănuși de piele	50 "	Corsete fine	48 "
Gramafone	8 fl.	Geantă de mână pt. dame	25 "
Plăci duble, diametru 26 cm.	90 cr.	Trico pentru copii	30 "
Păpuși	275 "	Ciorapi (patent)	15 "
Ploiere de mătase pt. domni	170 "	Haine de trico pt. fete	75 "
Ghete cu talpa dublă pt. domni	60 "	Imbrăcăminte de iarnă	120 "
Bretele	25 "	Ghete cu șirete pentru copii	55 "
Cămăși de pânză fină pentru femei	55 "	Bretele pentru copii	04 "
Corsete brodate	81 "	Șapei tricotate pt. băieți	82 "
Cămeși tricotate pentru femei	50 "	Batiste pentru copii	04 "
Trico pentru femei	59 "	Mruși împletite de iarnă	15 "
Ciorapi de iarnă femeiești	25 "	Jambiere pt. copii	35 "
Mănuși tricotate și căptușite pt. femei	20 "	Galoși pt. copii	90 "

Depozit de haine de iarnă pentru copii, jucării; cele mai frumoase obiecte dela 25 cr. — Geamantane din piele americană dela 65 cr. în sus. — Geamantan cu cute dela 225 cr. în sus. — Corfițe de piele de târg dela 30 cr. în sus. — Serviz pentru 6 persoane pentru vin, bere și rachiu dela 90 cr. în colo. — Fructiere cu 6 tâlgerușe, dela 90 cr. în colo.

Afară de acestea vă stau la dispoziție cele mai frumoase obiecte ocazionale de argint china, cu prețuri fabuloase. — Depozit de jucărele și căruțe de păpușe. — Mare asortiment de cordoane de gumă cu cus. aur și mătase cca 50 cr. Plăci de gramafon în preț de 1 fl. — Mănuși, imitație de piele cu căptușală fină 35 cor. — Asortiment de boa și manșoane.

Pentru comoditatea publicului, am aranjat clinica de păpușe, în care se vindecă totfelul de păpușe și să pregătesc modele.

Fieștecare cumpărător are favorul de a-și mări o fotografie.

Asortiment de căruțe pentru păpușe dela 4 fl. 75 cr. în sus.

Toate se capătă în bazarul de concurență din edificiul teatrului, vis-à-vis de cei 13 martiri, a lui

REICH EL.

„Eufon“

e cel mai mic și mai ieftin aparat gramofon fără pâlnie.

Se capătă la unicul vânzător din Arad:

Rauch și Szatmári

negustori de sticlării și obiecte de porcelan.

În prăvălia aceasta se pot cumpăra sub cele mai favorabile condițiuni de plătit, gramafone sistem „Eufon“ și „Pathé“ și plăci românești cu cântece dela Sibiu și Oravița. — La dorință se trimit preț-curente gratuite și francate. — Telefon urban și comitatens nr. 44.

MAISON STEINER

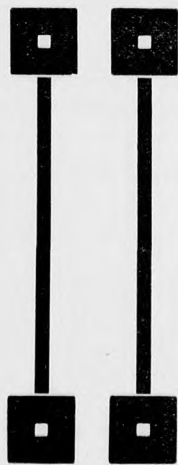
(CHAPEAUX POUR DAMES)

Specialități de pălării pentru dame

salon de modă

Arad, strada Forray nr. 2/a

casa lui dr. Lukácsy, sub poartă la stânga.

Rog stimatul public din Arad și împrejurimi să-mi viziteze magazinul asortat din belșug

cu **pălării de dame** după moda cea mai recentă **parisiană,**

din saloanele: Suzanne, Virot, Georgette, Ester, Mayer, Carlier, etc., fără obligamentul de a cumpăra.

Birou de cumpărare: Louis Mayer 39, rue Richelieu, Paris.

Cel mai bun și mai încrezut **mijloc de curățirea și nobilitarea feței**, care se deosebește de toate mijloacele cunoscute până acum este

Serail crema a lui Rozsnyay.

Cultivă și înmoaie pielea feței, efectul ei tinerească imprimată feței o finețe de catifea, îndepărtează pistrii și alunițele, netezește încrețiturile.

Prețul unui tub 1 cor.

Pudră Serail a lui Rozsnyay.

Se pregătește în culoare albă, roză, crem, ca toate produsele mele de Serail, constă din substanțe nevătămătoare. E foarte plăcută doamnelor pentru însușirea ei de a ascunde scăderile.

0 cutie 1 cor. 20 fl.

Săpun Serail a lui Rozsnyay.

Cu miros plăcut și durabil, înmoaie pielea.

0 bucată 70 fileri.

Pe poșta le trimite:

farmacia **Rozsnyay**

Arad, Szabadság-tér.

Comande din provincă se efectuează încă în aceeași zi.

Îngrijiți-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scuti pe sine și pe ai săi de lipsă, este a se înscrie de membru la

„Asociația Esechiană de Ajutorare Reciprocă“.

La aceasta asociație poate să se facă membru ori-care persoană dela etatea **16—80 ani**. Pe lângă o **taxă lunară de 1 cor.** și **taxă de cazurile de moarte**, deja după un an de membru i-se **solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor.**, iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membru, prin oare-care nenorocire **neputincios de muncă i-se solvește până când trăiește o rentă lunară de 50 cor.** Dacă un membru trăiește 30 de ani dela înscriere, poate ridica în gata **2000 cor.**, însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solvește membrului până ce trăiește o rentă lunară de **50 cor.** Membrii înscriși dela etatea de 60—80 ani n'au drept la rente. Să pot semna 1—2 cuote (2000—4000 cor.). **Atestat medical nu se recere.**

Pe lângă solviri lunare moderate și taxe de măritșuri, poate fiecare ași asigura fetele, dacă aceste n'au trecut etatea de 18 ani. Se pot semna 1—2 cuote (2000—4000 cor.). Dacă o fată după 3 ani de membru rămâne orfană, înceată solvirea taxelor, **la măritș, fata totuși primește suma asigurată**, iar până atunci — însă cel mult până la etatea de 20 ani — primește o rentă lunară de 30 cor. Tot aceasta rentă primește fata până când trăiește, dacă după oare care vreme rămâne nemăritată.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cuote seminate până la **10,000.000 cor.** și peste **200.000 cor.** fond de garanță.

Prospecte și blanchete trimitem gratuit. — Aplicăm secretari în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.

Spre deosebită atențiune:

Sistemul nostru fiind prea bun s'a imitat și prin alții, folosind chiar și firmă care seamănă cu firma noastră. Deci rugăm ca pe epistolele adresate nouă a scrie cuvântul „Esechiană“, cu litere groase și a-l substrage

„Asociația „Esechiană“ de Ajutorare reciprocă“.

Diracțiunea pentru Ungaria:

Timișoara (Temesvár-Belváros, Hunyadi-utca 4., I emelet).

Frumseță și sănătate! La

farmacist în **Orăștie (Szászváros)**, găsiți următoarele **preparate cosmetice** de bun renume:

■ **Cream de benzoe mygdale.** Creamul de benzoe servește pentru conservarea, înfrumșetarea și albirea mânilor și feței, dând totodată și o finețe deosebită. Delăturează tot felul de necurătenii de pe mână și față, — precum: pete, lubițe, zgrăbunțe, pisteni (mitesser), precum netezește și zbărciturile. Conținutul creamului acestuia e nesricăcios pentru față și maci. Prețul 60 fl.

■ **Săpunul de benzoe mygdale.** Săpun excelent pentru toalette. E preparat din ingrediențe foarte fine și din mirosuri plăcute de flori. Albește și netezește pielea. Prețul 10 fl.

■ **Poudre-Veturien.** Acopere foarte bine, încât nici nu se observă că fața este pudrată. Intrebuițată pudra cu creamul de benzoe mygdale, scutește de urmările neplăcute, ce altecum ar cauza vântul și razele soarelui. Este în culoare albă, roză și galbină. Prețul 1 cor.

■ **Veturien-Parfeum.** Veravioleța, cel mai fin parfum de vioare, lăcrămioare și scumpie (iorgovan). Prețul 1-60 fl.

■ „Ideal“, cel mai nou parfum. Prețul 2 cor.

■ **Apa de gură „Cremier“** (albă sau roșie). Prin întrebuițarea apei acesteia, nu devin dinții găunoși, — și delăturează durerea dinților, precum să și întărească dinții și gingiile. Prin întrebuițarea apei acesteia, să delăturează mirosul neplăcut și greu din gură. Prin întrebuițarea apei acesteia cu pravul de dinți „Cremier“, devin dinții foarte frumoși, albi. Prețul 80 fl.

■ **Pravul de dinți „Cremier“.** Prin întrebuițarea pravului acestuia devin dinții frumoși și albi. Prețul 70 fl.

■ **Perii de dinți, fine.** Alegere mare, în diferite prețuri.

■ **Esență de China.** Contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. Prețul 1-40 fl.

■ **China tannopomada.** Pentru creșterea părului. Prețul 70 fl.

■ **Oleu de nucă.** Extract de nucă oleica, pentru conservarea părului. 1 sticlă 80 fl.

Toate acestea să pot primi la

farmacistul **M. Cornel Demeter, Orăștie—Szászváros.**

Cumpăr în orice cantitate

romonițe, flori de porumbele, flori de tei, flori de friguri, rădăcini și frunze de mătrăgună, flori de soc fie verzi, ori uscate și **Vespe de frapțin.**

Farmacia lui

Szokoly Sándor

Arad, Piața Kelemen

(vis-à-vis de biserica sârbească.)

Inginer
Eugen Tilea

Bureau Tehnic

București, Calea-Victoriei 76.

Projectarea și construirea
de vile, școli și tot felul
de clădiri în stil românesc
:: și modern. ::

◆ ◆
Construcțiuni în beton
armat, alimentări cu apă
și canalizări de orașe,
construcțiuni de magazii
- de cereale etc. -

In Ospătăria
Vadászkürt

vis-à-vis de teatrul orașului

se servesc zilnic mâncări gus-
toase reci și calde, bere proaspătă
și vinurile cele mai bune și mai
alese, precum și bere neagră bavareză.

Rog onoratul public a mă cerceta, în schimb
promit, că voi servi cu cea mai mare punc-
tualitate.

Aici este totodată și locul
de întâlnire al Românilor. !

Cu toată stima

Lörinczi János

proprietarul berăriei

Vadászkürt

str. Zrínyi nr. 1.

**Nu numai în America zac banii pe drumuri, ci și la noi ușor poți ajunge milionar !
Cum se pot câștiga pe ușor 3 și 12 milioane ?**

Cumpărând dela noi o obligațiune de câștig cu premie convertită dela „BANCA HIPOTECARĂ UNGARĂ” și una dela „PESTI HAZAI” !
Acestea sunt cele mai de valoare și cele mai căutate lozuri, fiind garantate din partea visteriei statului. — Ele se vând ca
pita caldă. — Pentru a înlesni cumpărarea lor fiecăruia, le vindem de prezent ambele pe **36 rate lunare de
câte 10 coroane.**

CELEA MAI MARI ȘANSE DE CÂȘTIG ! — 9 TRAGERI ANUAL !

Iată câștigurile principale: **1 milion !**

Cor. 500.000, 400.000, 300.000, 2 de 200.000, 100.000, o mulțime de 75.000, 50.000, 40.000, 25.000,
10.000 și nenumărate mai mici.

Toate câștigurile acestea ajung în fiecare an la sorți
în decursul celor 9 trageri, cari sunt în 5 și 25 Februarie, 25 A-
prilie, 5 și 25 Iunie, 25 August, 5 și 25 Octomvrie și 25 De-
cemvrie.

Cu plăcere vindem aceste obligațiuni sau lozuri și numai
singuratic: una obligațiune dela Banca hipotecară ungară cu 6
trageri anual pe 33 rate lunare de câte 6 cor.; una obligațiune
dela Pesti Hazai cu 3 trageri anual pe 33 rate lunare de câte 5 cor.

Cine ne trimite rata primă, adică suma de 10, 6 sau 5 cor.
aceluia îndată îi trimitem lista de rate legală, în care se in-
duce seria și numărul lozurilor ce i-s-au vândut, pe baza căruia
imediat ia parte la joc. Deja după achitarea ratei prime este in-
dreptățit cumpărătorul la proximele trageri, iar câștigurile,
cu care i-s-ar trage lozurile, sunt în întregime ale lui. De sine
se înțelege, că achitând și ratele viitoare regulat în fiecare lună,
va juca neîntrerupt un șir lung de ani de zile, putând câș-
tiga cu acelaș loz și de mai multe ori. După 3 ani, când
cumpărătorul a ajuns să plătească toate ratele, (cine vrea poate
plăti și mai multe rate deodată) va primi dela noi lozurile, res-
pective obligațiunile originale și va juca mai departe, fără ca

se trebuia să a mai plăti ceva. Până la achitarea tuturor rate-
lor, obligațiunile originale se păstrează în cassa noastră de fier
sub controla statului. Obligațiunile sau lozurile acestea au o
valoare permanentă și se pot vinde ori când cu prețul de bursă,
sau se pot lombarda, zălogi.

Tot lozul trebuie să se tragă și să câștige necondiționat.

Nime să nu întârzie cu trimiterea ratei prime, pentru a pu-
tea lua parte la tragerile din luna viitoare.

Cu zecile, ba chiar cu sutele ne vin comanda în fiecare
zi dela sărac și bogat, dela știutor de carte și neștiutor, dela toți
aceia, cari doresc a-și ușura greul vieții. Fiecare poate câștiga
milioane. Nu vă resgândiți mult. Fiecare să-și încerce no-
rocul ! Nu ști din ce tufă sare iepurele. Grăbiți deci, că tragerile
viitoare vor fi în 5 și 25 Iunie.

Comanda se pot face pe cuponul dela mandatul postal
(asignațiunea de bani), trimițându-se rata primă, adică suma de
10, 6 sau 5 cor. ri scriindu-se adresa corectă și legibilă. Pentru
achitarea celorlalte rate, vom trimite stimașilor cumpărători ce-
curi postale, prin cari ceace vor cruța spesele de porto.

Cu deslușiri stăm la dispoziția fiecăruia.

Ustredná banka uc. spol.

Budapest V., Sas.-u. 24. sz.

Knitzky Ignác, meșter-droșcar

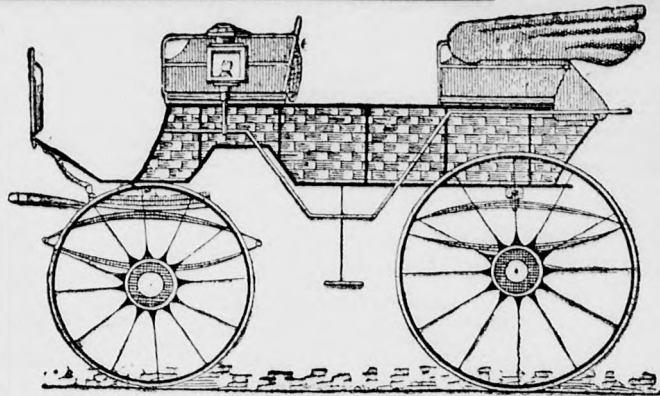
Arad, strada József főherceg nr. 11.

Stabilimentul și magazina dela 1 Maiu, o mut în casa mea proprie din strada Varjassy József nr. 1. vis-à-vis cu spitalul comitatens.

Din cauza mutării recomandă în atențiunea binevoitoare a publicului

magazinul de calese,

unde se pot cumpăra cele mai frumoase calese și trăsuri cu prețuri scăzute. Primește orice comande și rep. din aceasta branșă, executându-le prompt și exact.

Wällischhof

stabiliment de hydrotherapie și sanatorii aranjat conform tuturor recerințelor moderne; — dietetică după sistemul lui **dr. Sahmann**; — (băi de aer, de soare, de aburi, de aer cald, de acid carbonic, de oxygen, de radium, băi medicinale, băi electrice, gimnastică, etc.)

30 minute depărtare dela Viena în regiune romantică și sănătoasă. Indicat la toate boalele nervoase și cele ale schimbului organic (neurasthenie, histerie, anemie, diabet, diateză urică, reumatism, boale de stomach : : și de intestine, etc. : :

Cure de îngrășare și de slăbire. — Nu se primesc în : : stabiliment: boale infecțioase și boale psihice. : :

Posta: Maria-Enzersdorf bei Wien.

Telegr. și telefon: Wällischhof-Giesshübel bei Wien.

Cu prospecte și detalieri stă la dispoziție direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

Szeifert János

sculpto

Arad, Magyar-utca Nr. 29.

Pregătește tot felul de lucrări din acest ram, ca: iconostase, amvoane, aranjamente pentru biserici și salon, tot felul de sculpturi se efectuează pentru tâmplari. Reparaturi se efectuează prompt; comanda din provincie se execută grabnic. — La dorință trimit planuri gratuit. Pentru aceasta solicit binevoitorul sprijin al publicului.

Cu stimă: **Szeifert János.**

Specialist în pălării preoțești.

SOMMER JOZSEF

ARAD, strada principală în palatul bis. romano-catolice, fondată la anul 1863,

unde află indeosebi domni preoți **pălării preoțești, pălării de tot soiul, cilindre, clac, cămeși de vară, gulere, mangete, mănuși de vară, cravate, ciorapi, bastoane, umbrele, etc.**, din fabricile cele mai renumite franceze și engleze, de calitate deosebită și dela cei mai experți măestrii, cu prețurile cele mai ieftine. Pe lângă asta on. public român va găsi în marele magazin serviciu prompt, având de conducător al prăvăliei pe un român, ca on. clienți să fie pe deplin mulțumiți. Sperând, că on. public român din loc și provincie mă va onora cu vizitele sale punându-și toată încrederea în firma prăvăliei mele, semnez cu deosebită stimă: **Sommer Jozsef.**

Specialist în pălării bărbătești.

Schwelger și Békési

salon de pălării pentru dame

Arad, Andrassy-tér nr. 20.

(Palatul Fischer Eliz) în curte.

Incunoștințăm mult onoratele d-ne, că au sosit cele mai nouă pălării model parisian și vienez. Vă rugăm să ne vizitați pentru a le privi.

Balázs Péter, arhitect. Arad, B) Választó-utca 21.

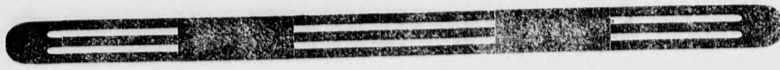
Face planuri și execută orice lucrare în branșă aceasta în modul cel mai conștientios pe lângă prețurile cele mai ieftine.

D-ta numai așa vei cruta,

Rog sprijinul marelui public, cu stimă **Beregszászy Lajos**, cojocar, strada Deák-Ferencz nr. 32.

dacă nu vei pierde prilejul să cercetezi institutul de cojocarie a lui **Beregszászy Lajos**, unde se pot așeza spre îngrijire hainele de iarnă, bunzi, boa, manșoane, etc. Lucrările de apărare în contra molilor, le conduce el însuși. Hainele se asigură contra focului și furtului amăsurat valorii lor.

Hainele se asigură contra focului și furtului amăsurat valorii lor.

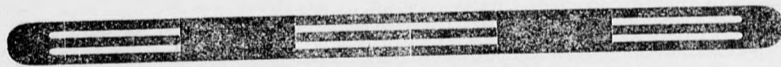

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile

cele mai moderate.

Singurul compactor român!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public român din Arad și provincie, că am arangiat din nou atelierul meu cu cele mai

- moderne mașini și material**
- privitor la această branșă,**

precum execut cu diligență și pe lângă cele mai moderate prețuri: **decorații pentru cărți bisericești, albumuri pentru fotografii, note și gramatom, panglice la cununi funebreale** și tot felul de lucrări atingătoare de această branșă.

Bazându-mă pe sprijinul on. public român, sperând că mă vor cerceta și încuraja cu comanda am rămas cu deosebită stimă:

::: IUSTIN ARDELEAN, compactor :::
ARAD, strada Weitzer János Nr. 13 vis-à-vis de poștă.

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz 33.

Asortiment bogat în revizite de scris pentru cancelarii, hârtie albă de scris, hârtie concept, penițe, cerneală, creioane, ș. a., tipărituri pentru avocați și socoșile bisericești. Cărți de literatură, pedagogie, filozofie, teatru, poezii, nuvele și romane, acomodată pentru bibliotecile parohiale și școlare.

Revizite bisericești ca: Ornate, prapori, icoane, ripide, cruci pe altar și portative, litier, potire de bronz și argint, prășnicare, cădelnițe, candelie, brâne și pălării preoțești, precum și toate cărțile bisericești.

Revizite școlare fizice conform articolului de lege XXVII. din 1907, hartele geografice necesare în școlile populare. Tablouri istorice. Registre pentru comercianți.

La cerere trimite catalogul gratis și franco.

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghețe de primăvară și vară.

Ghețele de bărbați și dame Salamander

cu renume mondial, se capătă în colorile galbină și neagră cu **16 coroane 50 fil.** exclusiv la mine.

WEINBERGER JÁNOS
prăvălia de ghețe de rangul I-u.
Arad, piața Andrassy nr. 20.

Comande din provință se execută în aceeași zi.

25 (11)

KILENYI C. és T^{sa}.

Arad, str. József főherceg 11, la globul vânăt.

Au sosit noutățile de primăvară.

Preț ieftin extraordinar.

Pănuri de haine femeiești, mătăsuri, delaine, zephyre, cartoane, mănuși, ciorapi pregătiți de penitențieri. Asortiment bogat de umbrele, pălării de paie pentru dame. Modele și decoruri se capătă cu preț foarte scăzut.